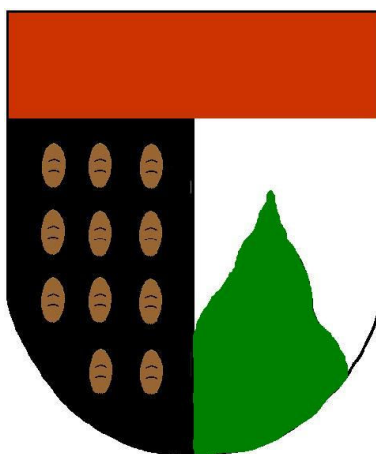

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
PROJEKTÓW „PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY SULIKÓW NA LATA 2009-2012
Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2013-2016”**

Sulików 2009 r.

ul. Obrońców Stalingradu 66 pok. 208, 218
45-512 Opole
tel./fax. 77/454-07-10, 77/543-09-35
kom. 605-26-24-27, 783-995-101
mail: albeko@poczta.fm, beatapodgorska@poczta.fm

Wykonawcą
Prognozy oddziaływania na środowisko
projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików
na lata 2009–2012 z perspektywą na lata 2013-2016”
był zespół
firmy Albeko z siedzibą w Opolu
w składzie:

mgr inż. Beata Podgórska
mgr inż. Marta Janowska
mgr inż. Paweł Synowiec
mgr inż. Jarosław Górniak

SPIS TREŚCI

1. STRESZCZENIE	5
2. WPROWADZENIE	6
2.1 Podstawa prawna i cel Prognozy.....	6
3. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNYCH ZMIAN TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	7
4. CHARAKTERYSTYKA GMINY SULIKÓW	8
4.1. Warunki klimatyczne	8
4.2. Ukształtowanie powierzchni, geomorfologia	8
4.3. Analiza zagospodarowania przestrzennego gminy	9
4.4. Wody powierzchniowe	10
4.5. Wody podziemne	10
4.6. Walory przyrodnicze gminy.....	11
4.6.1. Lasy	11
4.6.2. Obszary NATURA 2000	11
4.6.3. Zbiorowiska roślinne	11
4.6.4. Obszary przyrodniczo cenne	12
4.6.5. Obszary chronionego krajobrazu.....	12
4.6.6. Użytki ekologiczne	12
4.6.7. Pomniki przyrody.....	13
4.6.8. Projektowane formy ochrony przyrody:	13
4.7. Gleby	13
4.8. Zasoby kopalin	13
4.9. Pole elektromagnetyczne.....	14
5. POWIĄZANIE PROJEKTÓW Z INNYMI DOKUMENTAMI	14
5.1. Cele ochrony środowiska określone w POŚ dla Gminy Sulików	14
5.1.1. Cele wynikające z polityki unijnej	14
5.1.2. Cele wynikające z Polityki Ekologicznej Państwa	18
5.1.3. Cele wynikające z Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Zgorzeleckiego.....	21
5.1.4. Cele wynikające z polityki regionalnej	28
5.1.5. Zgodność celów projektu POŚ dla Gminy Sulików z celami polityk nadrzędnych i równoległych	31
6. PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA NA TERENIE GMINY SULIKÓW ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTÓW	31
6.1. Wody powierzchniowe i podziemne	31
6.1.1. Wody powierzchniowe	31
6.1.2. Wody podziemne	33
6.2. Powietrze atmosferyczne	33
6.3. Hałas	34
6.4. Pole elektromagnetyczne.....	35
6.5. Zasoby przyrodnicze	35
6.6. Powierzchnia ziemi	36
7. IDENTYFIKACJA I OCENA POTENCJALNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO I ZABYTKI ZADAŃ UJĘTYCH W PROJEKCIE	36
7.1. Ochrona zasobów wód podziemnych i powierzchniowych wraz z poprawą ich jakości.....	37
7.2. Poprawa jakości powietrza atmosferycznego	37
7.3. Ograniczenie emisji hałasu	38
7.4. Utrzymanie obowiązujących standardów w zakresie promieniowania elektromagnetycznego	39
7.5. Racjonalne wykorzystanie materiałów i surowców	39

7.6. Ograniczenie wystąpienia poważnych awarii	39
7.7. Ochrona zasobów przyrody	39
7.8. Ochrona gleb i powierzchni ziemi przed degradacją.....	40
7.9. Kształtowanie postaw ekologicznych	40
8. ODDZIAŁYWANIA TRANSGRANICZNE	41
9. ANALIZA ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DO ROZWIĄZAŃ ZAPROPONOWANYCH W PROJEKTACH.....	41
10. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTU	41
11. ZALECENIA MONITORINGU	42
12. PODSUMOWANIE I WNIOSKI	42
13. STRESZCZENIE.....	43
14. LITERATURA	45

SPIS TABEL

Tabela 1 Powiązanie celów ochrony środowiska określone w POŚ dla Gminy Sulików z VI Wspólnotowy Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego	15
Tabela 2 Powiązanie celów ochrony środowiska określone w POŚ dla Gminy Sulików z Polityką Ekologiczną Państwa	19
Tabela 3 Powiązanie celów ochrony środowiska określone w POŚ dla Gminy Sulików z Programem Ochrony Środowiska dla Powiatu Zgorzeleckiego	22
Tabela 4 Powiązanie celów ochrony środowiska określone w POŚ dla Gminy Sulikowa ze Strategią Rozwoju Gminy Sulików.....	29

1. STRESZCZENIE

Obowiązek aktualizowania co cztery lata Polityki Ekologicznej Państwa skutkuje wymogiem opracowania hierarchicznych dokumentów: wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska oraz współzależnych z nimi planów gospodarki odpadami.

Projekt „Programu ochrony środowiska (POŚ dla Gminy Sulików) dla Gminy Sulików na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016 przed uchwaleniem przez Radę Gminy w Sulikowie wymaga opracowania prognozy oddziaływania na środowisko.

Prognoza zostanie udostępniona wraz z projektem dokumentu do publicznego wglądu, oraz zostaną przeprowadzone konsultacje społeczne z udziałem zainteresowanych osób, organizacji, instytucji oraz organów administracji publicznej.

Projekt „Programu ochrony środowiska dla Gminy Sulików na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016” musi być zgodny z następującymi dokumentami:

- Programem Ochrony Środowiska dla Powiatu Zgorzeleckiego na lata 2005-2008 z perspektywą na lata 2009-2012,

Postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko projektu wymienionego dokumentu jest prowadzone zgodnie z zapisami dyrektyw Unii Europejskiej:

- Dyrektywy 2001/42/WE w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko,
- Dyrektywy 2003/4/WE w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska, dostosowanej do Konwencji z Aarhus, umożliwiającej dostęp do informacji o środowisku, udział społeczny w postępowaniu oraz prawo do sprawiedliwości w sprawach środowiskowych.

Zadaniem prognozy oddziaływania na środowisko jest ocena środowiskowych skutków realizacji zamierzeń przewidzianych w obu ocenianych dokumentach. Zakres merytoryczny prognozy, wynika z przepisów ustawy Prawo ochrony środowiska.

Prognozę sporządzono kierując się ustaleniami strategicznych dokumentów, w tym przede wszystkim:

- Polityką Ekologiczną Państwa w lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 (PEP),
- Programem Ochrony Środowiska dla Powiatu Zgorzeleckiego na lata 2005-2008 z perspektywą na lata 2009-2012,
- Strategią Rozwoju Gminy Sulików, 2004 rok,
- Regionalnym Programem Operacyjnym dla województwa dolnośląskiego na lata 2007-2013 (RPO).

Projekt POŚ dla Gminy Sulików jest zgodny z celami polityki ekologicznej państwa oraz Programem Ochrony Środowiska dla Powiatu Zgorzeleckiego na lata 2005-2008 z perspektywą na lata 2009-2012. Przeprowadzona analiza wskazuje, że wszystkie cele krajowej oraz powiatowej polityki ekologicznej będą realizowane w gminie Sulików.

Na tle zidentyfikowanych problemów środowiskowych Gminy Sulików w POŚ dla Gminy Sulików zdefiniowano cele perspektywiczne:

- środowisko dla zdrowia – dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego,
- wzmocnienie systemu zarządzania środowiskiem oraz podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa,
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody,
- zrównoważone wykorzystanie surowców, materiałów, wody i energii.

Reasumując ocenę wpływu działań ujętych w POŚ dla Gminy Sulików na środowisko oraz mieszkańców regionu, należy stwierdzić, że większość proponowanych działań będzie charakteryzować się korzystnym oddziaływaniem na środowisko oraz warunki zdrowia i życia mieszkańców gminy, a negatywne skutki związane będą jedynie z konieczną ingerencją

w środowisko przy realizacji niektórych inwestycji i przedsięwzięć (będzie to jednak oddziaływanie w dużej mierze odwracalne).

2. WPROWADZENIE

Obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko do projektów dokumentów strategicznych - programów, planów i polityk wynika z ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (DzU z 2008 r. Nr 199 poz. 1227). Przepisy tej ustawy zobowiązują organ opracowujący projekt - Program ochrony środowiska dla Gminy Sulików na lata 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2013-2016 do sporządzenia dokumentacji prognozy oddziaływania na środowisko oraz przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko z udziałem społecznym.

2.1 Podstawa prawna i cel Prognozy

Podstawą prawną sporządzenia niniejszej Prognozy oddziaływania na środowisko projektu „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016” jest art. 46 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (DzU z 2008 r. Nr 199 poz. 1227). Artykuł ten nakłada na organy administracji opracowujące projekty planów obowiązek przeprowadzenia postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko jego skutków realizacji.

Zakres Prognozy wynika z art. 51 ust. 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko i w związku z tym powinien:

1. zawierać informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
2. określać, analizować i oceniać istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
3. określać, analizować i oceniać stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
4. określać, analizować i oceniać istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów chronionych,
5. określać, analizować i oceniać cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym albo krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
6. określać, analizować i oceniać przewidywane znaczące oddziaływania na środowisko oraz zabytki, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe,
7. przedstawiać rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu,
8. przedstawiać rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, w tym także wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy,
9. zawierać informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
10. zawierać informacje o przewidywanych metodach analizy realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
11. zawierać informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,

12. zawierać streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

3. OKREŚLENIE, ANALIZA I OCENA ISTNIEJĄCEGO STANU ŚRODOWISKA ORAZ POTENCJALNYCH ZMIAN TEGO STANU W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Projekt Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016 został opracowany zgodnie z ustawą prawo ochrony środowiska (art. 14 – 18) i został oparty na celach perspektywicznych, nawiązujących do Polityki Ekologicznej Państwa w latach 2009-12 z perspektywą do roku 2016, Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Zgorzeleckiego na lata 2005-2008 z perspektywą na lata 2009-2012 oraz Programem zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska województwa dolnośląskiego.

Program przedstawia aktualny stan środowiska, określa hierarchię niezbędnych działań zmierzających do poprawy tego stanu, umożliwia koordynację decyzji administracyjnych oraz wybór decyzji inwestycyjnych podejmowanych przez różne podmioty i instytucje.

Program przedstawia główne cele przeznaczone do realizacji usystematyzowanych w następujących grupach:

- kierunki działań systemowych,
- ochrona zasobów naturalnych,
- ochrona jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Zadaniem Programu jest podanie aktualnej sytuacji związanej z całym stanem środowiska w gminie. W Programie dokonano analizy czynników, które wpływają na sytuację stanu zanieczyszczenia środowiska. Podano w nim krótką charakterystykę geograficzno-fizyczną gminy oraz uwarunkowania demograficzne i gospodarcze dla regionu. Na podstawie możliwych, dostępnych danych uzyskanych z Urzędu Gminy w Sulikowie (także stron internetowych) i informacji z Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Urzędu Marszałkowskiego, Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego i Starostwa Powiatowego w Zgorzelcu, scharakteryzowano wszystkie komponenty środowiska, podając ich obciążenia emisyjne. Następnie na podstawie dostępnych badań i wyników pomiarów dokonano oceny stanu środowiska naturalnego w gminie, analizując jego poszczególne komponenty, czyli wody powierzchniowe i podziemne, powietrze, hałas, przyrodę, powierzchnię ziemi, gospodarkę leśną i promieniowanie niejonizujące.

Po sektorowej analizie dotyczącej stanu środowiska w gminie, zwrócono uwagę na tendencje, jakie się zarysowują w poszczególnych komponentach środowiska i wyeksponowano rodzaje i typy zagadnień, jakimi należy się zająć w przyszłej działalności organów gminy i jednostek samorządowych położonych na jej terenie.

Ze względu na perspektywy czasowe oznaczono w Programie cele krótkoterminowe i długoterminowe. Dla poszczególnych części środowiska zaproponowano grupy zadań pozainwestycyjnych i inwestycyjnych, określając nazwy niektórych zadań, nakłady finansowe i harmonogram czasowy, jednostki realizujące i możliwe źródła finansowania. Dla zadań wychodzących poza 2013 rok (długoterminowych) nie określano wielkości nakładów sygnalizując wyłącznie konieczność ich kontynuacji lub proponując rozpoczęcie nowych przedsięwzięć.

W Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików scharakteryzowano również metody, jakimi powinno się uzyskiwać poprawę stanu aktualnego i grupy kosztów, jakie pojawią się przy realizacji poszczególnych celów i zadań w tych celach. Omówiono metody realizacji Programu i zasady monitorowania Programu. Zaznaczono w dokumentacji wpływ, jaki będzie miała realizacja zadań wyeksponowanych w Programie, na stan środowiska naturalnego gminy. Opracowanie Programu zakończono podając w nim źródła finansowania możliwe do wykorzystania przy realizacji Programu.

4. CHARAKTERYSTYKA GMINY SULIKÓW

Gmina Sulików jest gminą nadgraniczną leżącą w południowo-zachodniej części d. województwa jeleniogórskiego.

Według podziału Sudetów W. Walczaka obszar gminy leży w obrębie Pogórza Izerskiego, które na terenie gminy dzieli się na cztery jednostki fizyczno-geograficzne: Wzgórza Zalipiańskie, Wysoczyzną Siekierczyńską, Obniżenie Zawidowa i Równinę Zgorzelecką.

Na terenie gminy Sulików funkcjonuje Kopalnia Bazaltu i Rejon Najwyższych Napięć w Mikułowej.

W gminie zarejestrowanych jest ponad 270 podmiotów gospodarczych. Większość działa głównie w Sulikowie w branżach: spożywczej, budownictwie, drzewnej, kamieniarstwie, przemyśle samochodowym i blacharskim oraz w strefie handlu i usług.

Gmina Sulików jest miejscem szczególnej koncentracji elektroenergetycznych sieci przesyłowych; dzięki zlokalizowanej w Mikułowej rozdzielni pełni funkcję jednego z ważniejszych ośrodków dystrybucji energii elektrycznej w skali kraju.

4.1. Warunki klimatyczne

Według W. Okołowicza obszar gminy należy do Regionu Sudeckiego o dominującym wpływie średnich gór, średniomodyfikowanego przez wpływy oceaniczne. Warunki klimatyczne gminy Sulików kształtują się dość korzystnie na tle warunków klimatycznych kraju. Dość długi okres wiosenno-letni i duży opad roczny stwarza korzystne warunki dla wegetacji roślin. Klimat jest także korzystny dla stałego pobytu ludzi.

Klimat gminy pozostaje pod wpływem astrefowego klimatu górskiego, średnia temperatura wynosi około 8 stopni Celsjusza, podczas gdy na północy kraju jest ona przeciętnie o 2 stopnie niższa. Przeważające wiatry z kierunków zachodnich i północno-zachodnich powodują, że obszar województwa ma małą amplitudę temperatur, łagodne zimy i dość duże opady z maksimum w okresie letnim. Średnie roczne sumy opadów kształtują się pomiędzy 500, a 600 mm i należą do wyższych w niżowej części kraju. Czas zalegania pokrywy śnieżnej wynosi zaledwie do 60 dni. Taki stan rzeczy jest bardzo korzystny dla roślinności, której okres wegetacyjny trwa do 220 dni i jest najdłuższy w kraju. W odróżnieniu od nizinnej części powiatu, góry charakteryzują się jednym z najostrejszych klimatów w Polsce (za wyjątkiem kotlin śródgórskich). W górnych partiach Sudetów praktycznie nigdy nie występuje lato, a okres zalegania pokrywy śnieżnej wynosi od 80 do 120 dni w roku. Na terenie Sudetów Zachodnich dominujące kierunki wiatru są zgodne z resztą województwa, tzn. zachodnie. Jednak w Sudetach Środkowych i wschodnich większy udział ma kierunek południowy. Ciekawym zjawiskiem są występujące w Sudetach i na ich przedpolu wiatry fenowe. Niosą one suche i ciepłe masy powietrza, osiągając w górach duże prędkości i swym zasięgiem oddziałując na znaczącą część Niziny Śląskiej. W okresie występowania fenu można zaobserwować wyraźny wzrost temperatury przy jednoczesnym silnym suchym wietrze z południa. Feny często są bezpośrednią przyczyną gwałtownego topnienia śniegu.

Na terenie gminy brak stacji meteorologicznej. Najbliższa znajduje się w Zgorzelcu, kilka kilometrów na NNW od gminy. Z pewnym przybliżeniem można przyjąć że jest ona reprezentatywna dla terenu opracowania. Źródłem informacji o klimacie gminy Sulików są również obserwacje ze stacji Frydlant (290 m n.p.m.).

4.2. Ukształtowanie powierzchni, geomorfologia

Najbardziej urozmaiconą rzeźbę i najwyższe wysokości względne mają Wzgórza Zalipiańskie - południowo-wschodnia część gminy (Miedziane, Bierna, Radzimów Górny). Najwyższym punktem jest szczyt Wyszyny leżącej na granicy z gminą Platerówka (ponad 400m n.p.m.). Druga co do wysokości jest Góra Piekielna - 385 m n.p.m. Kulminacje mają kształt kopulasty i wysokość względną od ca 15 do 50 m. Wzgórza rozcięte są doliną Czerwonej Wody i jej dopływów. Kształt dolin uzależniony jest od materiału z jakiego zbudowane jest podłoże. Spotyka się doliny wciosowe z

wysokimi skarpami oraz płaskie doliny nieckowate. Kształt doliny zmienia się na różnych jej odcinkach. Największa część gminy to Wysoczyzna Siekierczyńska, zajmująca część centralną i północno-wschodnią. Przeważają tu rozległe lekko sfalowane powierzchnie o spadkach do 5%. Rzeźbę urozmaicają lokalnie pagóry (na ogół bazaltowe) o kopulastych kształtach. Największy z nich zwany Góra Ognista posiada wysokość względną ok. 70 m i jest zniszczony przez prowadzoną eksploatację bazaltu. Wysoczyzna porożcinana jest dość malowniczymi wciosowymi dolinkami Lipy, Czerwonej Wody i Płonki. Doliny te posiadają krawędzie o wysokościach dochodzących do kilkunastu metrów. Pozostałe dolinki mają na ogół kształt nieckowaty, na pewnych tylko odcinkach przybierając kształt wciosowy.

Obniżenie Zawidowa jest zapadliskiem tektonicznym obejmującym południowo-zachodnią część gminy. Całe Obniżenie jest łagodnie pochylone ku zachodowi. Główna dolina Obniżenia jest dolina Witki, szeroka, podmokła, wykorzystana w dużej mierze przez jezioro zaporowe, którego lustro znajduje się poniżej 210 m n.p.m. Mniejsze dolinki, np. Kocięgo Potoku, mają wyraźny, choć nieckowaty kształt i są na ogół podmokłe. Ujście jednej z dolinek do doliny Witki wykorzystane jest przez duży kompleks stawów hodowlanych.

Równina Zgorzelecka zajmuje północno-zachodnią część gminy. Jest najniższą położoną jednostką fizyczno-geograficzną - od 200 do 230 m n.p.m. Lokalnie tylko w rejonie wierzchołka góry Pop wysokość wynosi 242 m n.p.m. Równina porożcinana jest dość gęstą siecią szerokich, nieckowatych dolinek. Największą z nich jest dolina Czerwonej Wody i Lipy - do 700 m szerokości. Licznie występują zagłębienia bezodpływowe o powierzchni od kilku do kilkudziesięciu ha, o 1-3 metrowym wcięciu. Dolinki i zagłębienia bezodpływowe często wykorzystywane są na niewielkie stawy hodowlane. Generalnie obszar gminy Sulików można scharakteryzować jako lekko falisty, pochyły i otwarty na północ.

4.3. Analiza zagospodarowania przestrzennego gminy

Strukturę przestrzenną gminy Sulików charakteryzują:

- stosunkowo duże obszary użytków czysto rolnych
- niski stopień zalesienia,
- równomiernie rozmieszczona sieć osadnicza,
- przebieg dróg kolejowych i drogowych o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym.

Gmina Sulików jest przede wszystkim gminą rolniczą. Jest to wynikiem korzystnych warunków glebowych i klimatycznych na obszarze gminy.

Inne funkcje gminy to:

- funkcja mieszkaniowa nie w pełni zaspokajająca potrzeby mieszkańców z uwagi na starą, często wyeksploatowaną, substancję mieszkaniową;
- funkcja produkcyjna związana głównie z eksploatacją lokalnego surowca - bazaltu dla potrzeb budownictwa i drogownictwa oraz niewielkie warsztaty rzemieślnicze i produkcyjne;
- funkcja usługowa związana z obsługą mieszkańców gminy (oświata, handel, administracja, gastronomia, rzemiosło usługowe, kultura i wypoczynek); obiekty usługowe są zlokalizowane głównie w Sulikowie.

4.4. Wody powierzchniowe

Cały obszar gminy należy do zlewni Nysy Łużyckiej. Największymi ciekami są dwa dopływy Nysy Łużyckiej: Witka i Czerwona Woda. Witka płynie wzdłuż odcinka granicy państwowej wzdłuż południowo-zachodniej części gminy i wpada do sztucznego jeziora zaporowego Witka. Największym dopływem Witki w granicach gminy jest płynący przez Zawidów Koci Potok.

Czerwona Woda bierze swój początek w Czechach, przez które płynie na długości 2,7 km. Początkowo płynie w kierunku północnym, następnie skręca na zachód tworząc przełomy w rejonie Sulikowa, potem skręca w kierunku północno-zachodnim płynąc razem ze swym największym dopływem Lipa zwanym też Włosienica. Pozostałe ciek - prócz Studzianki płynącej przez Studniska – prowadzą niewielkie ilości wód.

Dość licznie na terenie gminy występują niewielkie zbiorniki wodne. Są to bądź zalane dna wyrobisk poeksploatacyjnych, bądź sztucznie utworzone stawy hodowlane. Największy kompleks stawów hodowlanych zlokalizowany jest u wylotu dolinki bocznej do jeziora Witka. Licznie występujące fragmenty grobli i zagłębień świadczą o silnie rozwiniętej hodowli ryb w przeszłości. Większe obszary podmokłe związane są z dolinami cieków, zwłaszcza nieckowatymi oraz z obszarami bezodpływowymi.

Witka jest prawobrzeżnym dopływem III rzędu uchodzącym w km 167,3 do Nysy Łużyckiej. Na rzece usytuowany jest zbiornik zaporowy którego głównym celem jest gromadzenie wody dla potrzeb zagłębia turoszowskiego.

Jezioro zaporowe na rzece Witka, utworzone zostało w celu chłodzenia urządzeń pobliskiej elektrowni Turów. W 1962 roku zakończono budowę betonowo-ziemnej tamy i rozpoczęto napełnianie zbiornika wodnego. Zapora na jeziorze ma długość blisko 300 metrów i wysokość 15 metrów. Pozwala na zgromadzenie w zalewie 5,5 mln metrów sześciennych wody. Akwen pięknie wmodelowany w środowisko naturalne, wykorzystywany jest nie tylko w celach przemysłowych, ale także rekreacyjnych. Ogólnie dostępny ośrodek rekreacyjny znajduje się w Niedowie. Na jeziorze Witka, oprócz miłośników sportów wodnych i kąpieli, swoje pasje mogą realizować także wędkarze, bowiem w jeziorze występuje wiele gatunków ryb.

4.5. Wody podziemne

W granicach administracyjnych gminy nie występują główne zbiorniki wód podziemnych. Jednakże badania hydrogeologiczne prowadzone w 1998 roku przy dokumentowaniu struktury kopalnej „Zawidów - Sulików” dla potrzeb ujęć wód podziemnych „Zawidów II” sygnalizują występowanie na prawie całym terenie gminy trzeciorzędowego zbiornika wód podziemnych „Radomierzyce - Piszczowice”.

Wody gruntowe występują w piaskach i żwirach rzecznych na głębokości od kilkudziesięciu centymetrów do 1,5 m. Posiadają na ogół zwierciadło swobodne. Wahania ich poziomu uzależnione są od stanu wód w ciekach. Wody w utworach wodolodowcowych tworzą podobnie jak wody w aluwialnych rzecznych ciągły horyzont. Głębokość ich występowania jest większa - od ca 1,5 m w rejonach przydolinnych do ponad 5 m na obszarach wyżej położonych. Miejscami wody te są pod napięciem z uwagi na wywierane ciśnienie przez trudno przepuszczalne utwory w stropie. Woda w glinach deluwialnych występuje w postaci sączeń stwierdzanych na ogół lokalnie na głębokości 1,3 - 1,6 m. Wody w szczelinach skał twardych mają charakter wód szczelinowych, a głębokość ich występowania jest bardzo zmienna. W rejonie Sulikowa występują na głębokości 7-14 m p.p t. Większość ujęć wód podziemnych jest zasilana wodami czwartorzędowymi. Nie ustalono dotychczas decyzjami granic stref ochrony pośredniej dla użytkowanych w gminie ujęć wód podziemnych.

4.6. Walory przyrodnicze gminy

4.6.1. Lasy

Gmina Sulików leży w V Śląskiej Krainie przyrodniczo-leśnej w dzielnicy Przedgórze Sudeckiego. Wg „Mapy potencjalnej roślinności naturalnej Polski” na przeważającym obszarze gminy rodzime są grądy środkowoeuropejskie, odmiana śląsko-wielkopolska, forma podgórska, seria uboga, zaś w dolinie Czerwonej Wody i rejonie Wrociszowa - grądy serii żyznej. W bezpośrednim sąsiedztwie koryt potoków - niżowe łąkowe lasy wiązowo-dębowe siedlisk wodnogruntowych oraz podgórskie przystrumykowe łągi jesionowe.

Z wymienionych typów lasów rodzimych zachowały się tylko niewielkie enklawy. Naturalne leśne zbiorowiska roślinne zostały prawie zupełnie zastąpione przez tereny uprawne. Miejsce łąg zajęły zbiorowiska zarośli nadrzecznych lub łąki.

Na obszarze gminy brak dużych, zwartych kompleksów leśnych. Ok. 4 km² zajmuje największy w gminie Miedziański Las. Inne, mniejsze obszary leśne to tzw. Leśne Stawiska między granicą gminy i Studniskami Dolnymi i Górnymi, dwa lasy w okolicach Mikułowej, kompleks koło Wrociszowa Górnego, Lubański Lasek koło Zawidowa oraz część kompleksu leżącego między Bierną i Miedzianem a Platerówką.

Na pozostałym obszarze w obrębie terenów rolniczych występują śródpolne zadrzewienia i niewielkie lasy, oraz zadrzewienia nadrzeczne. Jak się jednak okazuje, naturalny charakter zachowały właśnie małe enklawy leśne, w większych natomiast prowadzona jest intensywna gospodarka - zostały one prawie w całości przekształcone w nasadzeniowe monokultury. Pod względem administracyjnym lasy należą do Nadleśnictwa Pieńsk. Przeważają tu lasy mieszane i świeże. Mniejsze powierzchnie tworzą: las wilgotny, ols i bór mieszany świeży.

Największym zagrożeniem sanitarnym dla lasów są zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego, które działając osłabiająco na drzewostan mogą spowodować pojawienie się szkodników nękających i wtórnych. Pożary występują rzadko i należą do małych. Szkody od zwierzyny leśnej są małe. Powodem są niezbyt duże kompleksy leśne, w których zwierzyna taka jak dziki i jelenie jest nieliczna. Nieco więcej występuje saren i zwierzyny drobnej.

Lasy spełniają istotną rolę w odniesieniu do hydrosfery i atmosfery. Oprócz tego posiadają funkcje produkcyjne i społeczne, przede wszystkim rekreacyjne.

Wskaźnik lesistości gminy wynosi jest niski, wynosi 14,90% dużo niższy od wskaźnika powiatu zgorzeleckiego 46,4%, oraz jest niższy od przeciętnej lesistości województwa (29,4%) i kraju (27,5%).

Tereny leśne gminy Sulików charakteryzują się również sporym odsetkiem lasów uszkodzonych przez imisję zanieczyszczeń przemysłowych.

4.6.2. Obszary NATURA 2000

Na terenie gminy Sulików nie występują obszary NATURA 2000.

4.6.3. Zbiorowiska roślinne

Na całym terenie gminy Sulików, w zależności od warunków glebowych, roślinność potencjalną stanowią różnego rodzaju zbiorowiska leśne. Do specyficznych elementów przyrody gminy Sulików, odróżniających ją od innych gmin pasa przygranicznego, należą:

- urozmaicony krajobraz kulturowy charakterystyczny dla obszaru Pogórza Izerskiego,
- charakterystyczny układ roślinności, szczególnie leśnej, w dolinach i na zboczach cieków wodnych, obecność lasów typu gradów zboczowych z wysokim udziałem klonu i lipy w drzewostanie,

- obecność wychodni skalnych z interesującą roślinnością ciepłolubną.

Obszary posiadające walory o randze lokalnej

- obiekty w dolinie strumienia Czerwona Woda: fragmenty lasów zboczowych i łąk ze stanowiskami roślin lokalnie rzadkich,
- kompleks zbiorników wodnych na północ od Studnisk Dolnych,
- roślinność naskalna na zboczach kamieniołomu na północny-wschód od Sulikowa.

Obszary posiadające walory o randze ponadlokalnej i regionalnej, na tle innych gmin regionu i pasa przygranicznego:

- w porównaniu z innymi gminami, w gminie Sulików nie stwierdzono obszarów z wyraźnymi skupieniami wartości przyrodniczych. Brak obiektów o randze ponadregionalnej i regionalnej oraz występowanie przeciętnej liczby obiektów lokalnie cennych, stawiają gminę wśród przeciętnych pod względem przyrodniczym gmin pasa przygranicznego.

Wg „Inwentaryzacji przyrodniczej” na obszarze gminy występuje 10 gatunków roślin **chronionych** oraz 6 gatunków objętych ochroną częściową na 85 stanowiskach. Najbardziej interesujące są nadrzeczne i bagienne olszyny górskie. Częściowo zostały one oczywiście przekształcone przez gospodarkę leśną, dotyczy to zwłaszcza większych enklaw tego typu. Oprócz olszyn zasługują na uwagę pozostałości gradów wysokich, z gatunkami dla nich typowymi: w obrębie „Olszynki koło Mikułowej”, poza tym położone niedaleko zbiornika Witka, przy granicy z gminą Zgorzelec, na północny zachód od Borowa, mała enklawa przy granicy państwowej, częściowo znajdująca się w granicach administracyjnych Zawidowa. Najlepiej zachowane fragmenty buczyn znajdują się w okolicach Jabłońca oraz w Miedziańskim Lesie. Zajmują one jednak wręcz „mikroskopijną” powierzchnię. Gmina opracowała wstępną inwentaryzację przyrodniczą. Stanowi ona podstawę do objęcia ochroną obszarów i obiektów o wysokich walorach przyrodniczych, dotychczas nie objętych ochroną. Szczególnie istotna jest ochrona torfowisk i zbiorowisk łągowych powszechnie zaliczanych do zbiorowisk ginących, a mających kluczowe znaczenie dla funkcjonowania krajobrazu i zachowania różnorodności biologicznej.

4.6.4. Obszary przyrodniczo cenne

Zabytkowe parki na terenie gminy:

- Założenie ogrodowo-parkowe w Ksawerowie (obr. Wilka) składa się ze stawu hodowlanego o pow. 0,17 ha, ogrodu warzywnego i alei topolowej o pow. 3,23 ha.
- Neoromantyczny park wraz z ogródkiem ozdobnym w Mikułowej (działka 339/1) datuje się na 80-te lata XIX w. do lat 20-ych XX wieku.
- Park naturalistyczny w Miedzianej (działki 508, 519 i 520) założony został w połowie XIX w., powierzchnia 2,21 ha. w przyrodzie.
- Założenie ogrodowo-parkowe w Studniskach Dolnych (działka 502) składa się z parku, alei lipowej, ogrodu warzywnego oraz stawu.
- Założenie ogrodowo-parkowe przy granicy Małej Wsi Dolnej i Sulikowa datuje się na przełom XVIII/XIX w. Składa się z ogrodu ozdobnego, sadu i parku.

4.6.5. Obszary chronionego krajobrazu

Nie występują.

4.6.6. Użytki ekologiczne

Nie występują.

4.6.7. Pomniki przyrody

Na terenie gminy nie występują pomniki przyrody.

4.6.8. Projektowane formy ochrony przyrody:

Ekosystemy zalecane do objęcia ochroną w formie użytków ekologicznych:

- stawy i tereny podmokłe przy północnej granicy gminy, na zachód od kolonii Studniska,
- stawy i zalane wyrobiska w obrębie Mikułowa, na północ od torów kolejowych,
- olszynka w Mikułowej, na północ od torów, przy wschodniej granicy gminy,
- dolina rzeki Czerwona Woda na całej długości,
- las w Sulikowie na prawym brzegu Czerwonej Wody, na stoku południowym kopuły bazaltowej (Góry Ognistej),
- stawy na zachód od Sulikowa (stanowisko płazów),
- stawy w sąsiedztwie zalewu Witka na wschód od torów,
- Miedziański Las - stanowisko m.in. bociana czarnego i daniela.

4.7. Gleby

Leżąca w obrębie Pogórza Izerskiego gm. Sulików jest gminą rolniczą - przeważająca część powierzchni stanowią użytki rolne. Przeważają tu gleby kompleksu pszenno dobrego (III i IV klasy bonitacyjnej). Warunki glebowe gminy rozpatrywane z punktu widzenia ich rolniczej przydatności są korzystne. Zdecydowanie przeważają gleby zaliczane do kompleksu pszenno dobrego o - IVa klasie bonitacyjnej w typie bielcowym i pseudobielcowym. Gleby są żyzne i nadają się pod różne uprawy, a w tym także pod uprawy warzywnicze i sady. Nie mniej jednak gleby tego kompleksu mogą miejscami wykazywać słabe niedobory wody. Zlokalizowane na terenach o większych spadkach mogą ulegać dość intensywnej erozji. Poza tym występujące w składzie mechanicznym gleb lessy i pyły mają największy wskaźnik podatności na erozję. Dlatego w doborze roślin w większym stopniu uwzględniać należy uprawy wieloletnie, takie jak trawy, lucerna czy koniczyna.

Trwale użytki zielone związane są z dolinami cieków i z zagłębieniami bezodpływowymi, gdzie występują mady i mursze. Zdecydowanie przeważają użytki zielone zaliczone do kompleksu średnich użytków zielonych o nie w pełni uregulowanych stosunkach wodnych. Użytki zielone kompleksu użytków zielonych słabych i bardzo słabych występują na zbyt wilgotnych glebach i są okresowo podtapiane. Stanowią one ważny i właściwy element zagospodarowania z ekologicznego punktu widzenia.

Użytki rolne w zachodniej części gminy podlegają wpływom emisji z elektrowni worka żyławskiego. Badania prowadzone w rejonie Turowszowa wykazały, że do gleb przechodzi 9 z 17 emitowanych przez kominy elektrowni pierwiastków. Są to: As, Cu, Hg, Mo, Pb, Se, Zn. Ponieważ jednak punkty pomiarowe zlokalizowane były w najbliższym sąsiedztwie elektrowni, trudno dokładnie określić wielkość skażenia metalami ciężkimi gleb i roślin w gminie.

Pola nawożone są w sposób prawidłowy i nie stwierdzono znacznej degradacji terenów rolnych.

4.8. Zasoby kopalin

Według „Bilansu Zasobów Kopalin i Wód Podziemnych w Polsce” na terenie gminy Sulików występują trzy złoża bazaltów:

- złożo „Sulików”: jedyne eksploatowane złożo o zasobach geologicznych bilansowych 53,6 mln. ton. Wydobywany jest tu bazalt na potrzeby drogownictwa i kolejnictwa,
- złożo „Borowa Góra”, nieeksploatowane, o zasobach rozpoznanych szczegółowo wynoszących 430 tys. ton, zawiera bazalt możliwy do wykorzystania w drogownictwie,
- złożo „Radzimów” złożo zaniechanie, zasoby geologiczne bilansowe to 262 tys. ton.

Na obszarze gminy występują też punkty eksploatacji kruszywa naturalnego, głównie piasku ze żwirem. Prowadzona jest w nich okresowa eksploatacja na potrzeby lokalne. Nie przewiduje się rozpoczęcia eksploatacji nowych złóż.

4.9. Pole elektromagnetyczne

Na terenie gminy Sulików występują następujące źródła emitujące pola elektromagnetyczne:

- linie energetyczne wysokiego napięcia,
- stacje transformatorowe,
- stacje przekaźnikowe telefonii komórkowej,
- stacje linii radiowych wraz z nadajnikiem.

5. POWIĄZANIE PROJEKTÓW Z INNYMI DOKUMENTAMI

Analizując cele sformułowane w POŚ dla Gminy Sulików, oprócz analizy ich wpływu na środowisko, należy dokonać odniesienia tych celów do kierunków działań określonych w dokumentach nadrzędnych (krajowym i powiatowym) oraz równoległych, określonych na szczeblu regionu. Od komplementarności i zharmonizowania tych celów w znacznym stopniu zależy możliwość osiągnięcia sukcesu polityki ekologicznej gminy.

5.1. Cele ochrony środowiska określone w POŚ dla Gminy Sulików

5.1.1. Cele wynikające z polityki unijnej

Podstawowym dokumentem określającym cele ochrony środowiska na szczeblu Unii Europejskiej jest VI Wspólnotowy Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego. VI EAP ustanawia wspólnotowe ramy polityki ochrony środowiska na okres od lipca 2002 r. do lipca 2012 r. Stanowi on środowiskowy wymiar wspólnotowej strategii zrównoważonego rozwoju i wytycza priorytety w dziedzinie ochrony środowiska, w szczególności:

1. zmiany klimatu;
2. przyrodę i różnorodność biologiczną;
3. zdrowie i jakość życia;
4. zasoby naturalne i odpady.

Tabela 1 Powiązanie celów ochrony środowiska określone w POŚ dla Gminy Sulików z VI Wspólnotowy Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego

VI Wspólnotowy Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego		POŚ dla Gminy Sulików		Określenie zgodności
Cele działań	Kierunki działań	Cele działań	Kierunki działań	
Zmiany klimatu	Ograniczenia emisji gazów cieplarnianych o przynajmniej 20 % do roku 2020. Częścią pakietu są zobowiązania dotyczące 2020 roku: 20 % udział energii odnawialnej w ogólnej produkcji energii i 10 % udział biopaliw.	Promocja i wspieranie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Upowszechnianie informacji o rozmieszczeniu i możliwościach technicznych wykorzystania potencjału energetycznego poszczególnych rodzajów odnawialnych źródeł energii Prowadzenie działań edukacyjnych oraz popularyzujących odnawialne źródła energii	Całkowita zgodność
Przyroda i różnorodność biologiczna	Zwiększenie ochrony obszarów o znaczeniu wspólnotowym i włączenie cennych obszarów do europejskiej sieci Natura 2000.	Zachowanie bogatej różnorodności biologicznej	Zachowanie i ochrona zasobów przyrodniczych w istniejących kompleksach leśnych Ochrona i zwiększanie różnorodności biologicznej Ochrona terenów przyrodniczo cennych przed niewłaściwym sposobem użytkowania Ochrona starych i nowych pomników przyrody Zachowanie istniejących zbiorników wodnych Ograniczanie inwestycji uciążliwego przemysłu Wzmocnienie roli rekreacyjnej zieleni Rozwój sieci szlaków turystycznych i ścieżek dydaktycznych na terenach interesujących przyrodniczo Zachowanie istniejącej zieleni urządzonej Urządzanie i utrzymanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień i parków	Całkowita zgodność
Zdrowie i jakość życia	Zapewnienie poprawy jakości zasobów wód powierzchniowych i podziemnych oraz ekosystemów od wody zależnych.	Racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych w taki sposób, aby uchronić gospodarkę od deficytów wody	Wspieranie stosowania zamkniętych obiegów wody w przedsiębiorstwach Promowanie wykorzystania technologii przyjaznych dla środowiska naturalnego Promowanie wprowadzania systemów recyklingu umożliwiających wielokrotne użytkowanie materiałów	Całkowita zgodność

Prognoza oddziaływania na środowisko projektów „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016”

VI Wspólnotowy Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego		POŚ dla Gminy Sulików		Określenie zgodności
Cele działań	Kierunki działań	Cele działań	Kierunki działań	
Zdrowie i jakość życia c.d.	Zapewnienie poprawy jakości zasobów wód powierzchniowych i podziemnych oraz ekosystemów od wody zależnych c.d.	<p>Utrzymanie i osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód</p> <p>Zapewnienie 75% redukcji całkowitego ładunku azotu i fosforu w ściekach komunalnych kończąc krajowy program budowy oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnych.</p>	<p>Rozwój współpracy ze wszystkimi instytucjami wpływającymi na jakość wód, wspieranie edukacji ekologicznej w zakresie racjonalnej gospodarki wodami i jej ochrony przed zanieczyszczeniem</p> <p>Współpraca ze środowiskami rolniczymi w zakresie wdrażania dobrych praktyk rolniczych, niezbędnych dla skutecznej ochrony wód przed zanieczyszczeniem obszarowym</p> <p>Rozbudowa istniejącej sieci kanalizacyjnej dla miejscowości dla w których jest to ekonomicznie uzasadnione.</p> <p>Wspieranie budowy indywidualnych systemów oczyszczania ścieków w miejscach gdzie jest niemożliwa lub ekonomicznie nieuzasadniona budowa sieci kanalizacyjnej</p> <p>Uporządkowanie gospodarki wodno - ściekowej gmin leżących w zlewni rzeki Czerwona Woda - Gmina Sulików</p> <p>Bieżące utrzymanie oraz odbudowa rowów</p> <p>Realizacja przedsięwzięć inwestycyjnych ujętych w Krajowym programie oczyszczania ścieków komunalnych przewidzianych dla aglomeracji o RLM od 2 000 do 15 000</p>	Całkowita zgodność
				Całkowita zgodność

Prognoza oddziaływania na środowisko projektów „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016”

VI Wspólnotowy Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego		POŚ dla Gminy Sulików		Określenie zgodności
Cele działań	Kierunki działań	Cele działań	Kierunki działań	
Zdrowie i jakość życia c.d.	Przeciwdziałanie degradacji środowiska dla zdrowia, szczególnie w miastach (hałas, stres, zanieczyszczenie powietrza i wody leżą u źródeł wielu schorzeń i alergii).	Poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców w wyniku wspólnych działań sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia	<p>Wzmożenie monitoringu jakości wody do spożycia przez ludzi szczególnie w odniesieniu do zawartości w wodzie wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA), trihalometanów (THM) oraz metali ciężkich</p> <p>Wzmocnienie nadzoru nad warunkami pracy pracowników ze szczególnym uwzględnieniem narażenia na czynniki biologiczne oraz substancje chemiczne niebezpieczne</p> <p>Promocja zdrowego stylu życia i unikanie zagrożeń oraz profilaktyka chorób cywilizacyjnych i ograniczenie zewnętrznych przyczyn ich powstawania</p>	Całkowita zgodność
Zasoby naturalne i odpady	Stworzenie możliwości mających na celu zmniejszenie marnotrawstwa i szkodliwego dla zdrowia wpływu odpadów. Recykling, utylizacja odpadów winny zostać usprawnione, uwzględniając w większym stopniu cykl życia materiałów.		Nie uwzględniono w Programie Ochrony Środowiska. Temat odpadów zawarty jest w oddzielnym opracowaniu stanowiącym integralną część Programu (Plan Gospodarki Odpadami)	

5.1.2. Cele wynikające z Polityki Ekologicznej Państwa

Cele i instrumenty sformułowane na szczeblu wspólnotowym zostały w przewadze przeniesione do Polityki Ekologicznej Państwa w latach 2009–2012 z perspektywą do roku 2016. Priorytety tego dokumentu obejmują:

- kierunki działań systemowych,
- ochrona zasobów naturalnych,
- poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Tabela 2 Powiązanie celów ochrony środowiska określone w POŚ dla Gminy Sulików z Polityką Ekologiczną Państwa

Prioritytety	Polityka Ekologiczna Państwa		POŚ dla Gminy Sulików		Określenie zgodności
	Cele działań	Cele działań	Cele działań	Cele działań	
KIERUNKI DZIAŁAŃ SYSTEMOWYCH	Uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych		Dążenie aby projekty dokumentów strategicznych były zgodne z obowiązującym prawem		Całkowita zgodność
	Aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska				Brak realizacji – zadanie nie przynależne dla gminy
	Zarządzanie środowiskowe		Upowszechnianie i wspieranie wdrażania systemów zarządzania środowiskowego		Całkowita zgodność
	Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska		Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa, zgodnie z zasadą „myśl globalnie, działaj lokalnie”		Całkowita zgodność
	Rozwój badań i postęp techniczny				Brak realizacji – zadanie nie przynależne dla gminy
	Odpowiedzialność za szkody w środowisku		Stworzenie systemu prewencyjnego, mającego na celu zapobieganie szkodom w środowisku i sygnalizacja możliwości wystąpienia szkody		Całkowita zgodność
	Aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym		Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które powinny być podstawą lokalizacji nowych inwestycji		Całkowita zgodność
	Ochrona przyrody		Zachowanie bogatej różnorodności biologicznej		Całkowita zgodność
	Ochrona i zrównoważony rozwój lasów		Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych przez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem bogactwa biologicznego		Całkowita zgodność
	Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi		Racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych w taki sposób, aby uchronić gospodarkę od deficytów wody		Całkowita zgodność
OCHRONA ZASOBÓW NATURALNYCH	Ochrona powierzchni ziemi		Zabezpieczenie przed skutkami powodzi		Całkowita zgodność
			Rekultywacja gleb zdegradowanych i zdewastowanych oraz przywracanie im funkcji przyrodniczej, rekreacyjnej lub rolniczej		Całkowita zgodność
	Gospodarowanie zasobami geologicznymi		Ochrona niezagospodarowanych złóż kopalin w procesie planowania przestrzennego		Całkowita zgodność

Prognoza oddziaływania na środowisko projektów „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016”

Priorytety	Polityka Ekologiczna Państwa		POŚ dla Gminy Sulików		Określenie zgodności
	Cele działań		Cele działań		
POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO	Środowisko a zdrowie		Poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców w wyniku wspólnych działań sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia		Całkowita zgodność
	Jakość powietrza		Osiągnięcie jakości powietrza w zakresie dotrzymania dopuszczalnego poziomu pyłu zawieszonego PM10 w powietrzu na terenie Gminy Sulików oraz utrzymanie jakości powietrza atmosferycznego zgodnie z obowiązującymi standardami jakości środowiska		Całkowita zgodność
	Ochrona wód		Utrzymanie i osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód Zapewnienie 75% redukcji całkowitego ładunku azotu i fosforu w ściekach komunalnych kończąc krajowy program budowy oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnych		Całkowita zgodność
	Gospodarka odpadami		Gospodarka odpadami została omówiona w Planie Gospodarki Odpadami na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016 stanowiącym oddzielny załącznik.		Całkowita zgodność
	Oddziaływanie hałasu i pól elektromagnetycznych		Dokonanie wiarygodnej oceny narażenia społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe		Całkowita zgodność
	Substancje chemiczne w środowisku		Ochrona mieszkańców Gminy Sulików przed szkodliwym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych		Całkowita zgodność
					Brak realizacji – zadanie nie przynależne dla gminy
			Zmniejszenie ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej przez nadzór nad wszystkimi instalacjami będącymi potencjalnymi źródłami takiej awarii		Zadanie dodatkowe

5.1.3. Cele wynikające z Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Zgorzeleckiego

Kompleksowość zagadnień ochrony środowiska, a także zakres przeobrażeń na terenie powiatu wymusiła wyznaczenie celów średniookresowych i priorytetowych, a także przyjęcie zadań z zakresu wielu sektorów ochrony środowiska. Spośród nich dokonano wyboru najistotniejszych zagadnień, których rozwiązanie przyczyni się w przyszłości do poprawy stanu środowiska na terenie powiatu.

Wyboru priorytetów ekologicznych dokonano w oparciu o diagnozę stanu poszczególnych komponentów środowiska na terenie powiatu zgorzeleckiego, uwarunkowania zewnętrzne (obowiązujące akty prawne) i wewnętrzne, a także inne wymagania w zakresie jakości środowiska. Wybór priorytetowych przedsięwzięć ekologicznych na terenie powiatu zgorzeleckiego na lata 2005-2008 z perspektywą na lata 2009-2012 przeprowadzono przy zastosowaniu następujących kryteriów organizacyjnych i środowiskowych.

Tabela 3 Powiązanie celów ochrony środowiska określone w POŚ dla Gminy Sulików z Programem Ochrony Środowiska dla Powiatu Zgorzeleckiego

POŚ dla Powiatu Zgorzeleckiego	Priorytety	Cele działań	POŚ dla Gminy Sulików	Określenie zgodności
Poprawa jakości powietrza	Priorytety	<p>POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO</p> <p>Osiągnięcie jakości powietrza w zakresie dotrzymania dopuszczalnego poziomu pyłu zawieszanego PM10 w powietrzu na terenie Gminy Sulików oraz utrzymanie jakości powietrza atmosferycznego zgodnie z obowiązującymi standardami jakości środowiska</p>	<p>Kierunki działań</p> <p>Prowadzenie remontów istniejących dróg m.in. zmiana nawierzchni</p> <p>Upowszechnianie informacji o rozmieszczeniu i możliwościach technicznych wykorzystania potencjału energetycznego poszczególnych rodzajów odnawialnych źródeł energii</p> <p>Prowadzenie działań edukacyjnych oraz popularyzujących odnawialne źródła energii</p> <p>Wspieranie rozwiązań pozwalających na unikanie lub zmniejszanie wielkości emisji z transportu</p> <p>Realizacja przedsięwzięć termomodernizacyjnych</p> <p>Promocja i wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii oraz technologii zwiększających efektywne wykorzystanie energii i zmniejszających materiałochłonność gospodarki</p> <p>Zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie potrzeb i możliwości ochrony powietrza, w tym oszczędności energii i stosowania odnawialnych źródeł energii oraz szkodyliwosti spalania odpadów w gospodarstwach domowych</p> <p>Szkolenia dla podmiotów gospodarczych w zakresie wymagań dotyczących ochrony środowiska</p> <p>Wspieranie działań na rzecz ograniczenia niskiej emisji ze źródeł komunalnych m.in. wymian kotłów węglowych na paliwo gazowe, olej opałowy, biopaliwa</p> <p>Modernizacja budynku Urzędu Gminy Sulików</p>	<p>Całkowita zgodność</p> <p>Całkowita zgodność</p>

Prognoza oddziaływania na środowisko projektów „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016”

POŚ dla Powiatu Zgorzeleckiego	Priorytety	Cele działań	Kierunki działań	Określenie zgodności
<p>Poprawa jakości wód</p>	<p>POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA I BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO c.d.</p>	<p>Utrzymanie i osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód</p>	<p>Rozwój współpracy ze wszystkimi instytucjami wpływającymi na jakość wód, wspieranie edukacji ekologicznej w zakresie racjonalnej gospodarki wodami i jej ochrony przed zanieczyszczeniem Współpraca ze środowiskami rolniczymi w zakresie wdrażania dobrych praktyk rolniczych, niezbędnych dla skutecznej ochrony wód przed zanieczyszczeniem obszarowym Rozbudowa istniejącej sieci kanalizacyjnej dla miejscowości dla w których jest to ekonomicznie uzasadnione. Wspieranie budowy indywidualnych systemów oczyszczania ścieków w miejscach gdzie jest niemożliwa lub ekonomicznie nieuzasadniona budowa sieci kanalizacyjnej Uporządkowanie gospodarki wodno - ściekowej gmin leżących w zlewni rzeki Czerwona Woda - Gmina Sulików Bieżące utrzymanie oraz odbudowa rowów</p>	<p>Całkowita zgodność</p>
<p>Ochrona przed hałasem komunikacyjnym i (utrzymanie) poprawa jakości powietrza atmosferycznego</p>		<p>Dokonywanie wiarygodnej oceny narazania społeczeństwa na podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe</p>	<p>Budowa ścieżek rowerowych Wprowadzanie stref wolnych od ruchu samochodowego Modernizacja nawierzchni dróg Usprawnianie organizacji ruchu drogowego Przestrzeganie zasad strefowania w planowaniu przestrzennym m.in. lokalizowania w sąsiedztwie przedsięwzięć o zbliżonej uciążliwości hałasu</p>	<p>Całkowita zgodność</p>

POŚ dla Powiatu Zgorzeleckiego	Priorytety	Priorytety	Cele działań	Kierunki działań	Określenie zgodności
<p>W zakresie ochrony dziedzictwa przyrodniczego i racjonalnego użytkowania zasobów przyrody:</p> <ul style="list-style-type: none"> - efektywna ochrona przyrody, w tym wdrożenie sytemu NATURA 2000; - ochrona gleb oraz ochrona i zrównoważone użytkowanie lasów; - w zakresie zrównoważonego wykorzystania surowców, materiałów, wody i energii; - ochrona przeciwpowodziowa, tj. zabezpieczenie środowiska i człowieka przed zagrożeniami powodziowymi; 	<p>OCHRONA ZASOBÓW NATURALNYCH</p>	<p>Zachowanie bogatej różnorodności biologicznej</p>	<p>Zachowanie i ochrona zasobów przyrodniczych w istniejących kompleksach leśnych</p> <p>Ochrona i zwiększanie różnorodności biologicznej</p> <p>Ochrona terenów przyrodniczo cennych przed niewłaściwym sposobem użytkowania</p> <p>Ochrona starych i nowych pomników przyrody</p> <p>Zachowanie istniejących zbiorników wodnych</p> <p>Ograniczanie inwestycji uciążliwego przemysłu</p> <p>Wzmocnienie roli rekreacyjnej zieleni</p> <p>Rozwój sieci szlaków turystycznych i ścieżek dydaktycznych na terenach interesujących przyrodniczo</p> <p>Zachowanie istniejącej zieleni urządzonej</p> <p>Urządzanie i utrzymanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień i parków</p>	<p>Całkowita zgodność</p>	
		<p>Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych przez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem bogactwa biologicznego</p>	<p>Przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody, urządzanie i utrzymanie zieleni, zadrzewień, zakrzewień na terenach będących własnością gminy</p> <p>Realizacja Wojewódzkiego Programu Zwiększenia Lesistości</p> <p>Aktualizacja granicy polno-leśnej w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego</p> <p>Renaturalizacja obszarów leśnych</p> <p>Inwentaryzacja i weryfikacja klasyfikacji gruntów pod kątem pełnego uwzględnienia gruntów zalesionych i zadrzewionych oraz ujęcie granicy rolno-leśnej w planach zagospodarowania przestrzennego</p> <p>Zalesianie gruntów nieprzydatnych do produkcji rolnej oraz nieużytków i terenów zdegradowanych i przekształconych</p>	<p>Całkowita zgodność</p>	

POŚ dla Powiatu Zgorzeleckiego		POŚ dla Gminy Sulików		Określenie zgodności
Priorytety	Cele działań	Kierunki działań		
<p>Priorytety</p> <p>W zakresie ochrony dziedzictwa przyrodniczego i racjonalnego użytkowania zasobów przyrody:</p> <ul style="list-style-type: none"> - efektywna ochrona przyrody, w tym wdrożenie systemu NATURA 2000; - ochrona gleb oraz ochrona i zrównoważone użytkowanie lasów; - w zakresie zrównoważonego wykorzystania surowców, materiałów, wody i energii; - ochrona przeciwpowodziowa, tj. zabezpieczenie środowiska i człowieka przed zagrożeniami powodziowymi c.d. 	<p>OCHRONA ZASOBÓW NATURALNYCH</p>	<p>Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych przez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem bogactwa biologicznego</p>	<p>Stały nadzór nad gospodarką leśną w lasach prywatnych</p>	Całkowita zgodność
		<p>Racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych w taki sposób, aby uchronić gospodarkę od deficytów wody</p>	<p>Wspieranie stosowania zamkniętych obiegów wody w przedsiębiorstwach</p> <p>Promowanie wykorzystania technologii przyjaznych dla środowiska naturalnego</p> <p>Promowanie wprowadzania systemów recyklingu umożliwiających wielokrotne użytkowanie materiałów</p> <p>Systematyczna konserwacja rzek i cieków</p> <p>Przystosowanie terenów międzywała do szybkiego reagowania w przypadku powodzi (wycinanie lasów i zarosli łęgowych, odnowa użytków zielonych, konserwacja rowów melioracyjnych)</p> <p>Stworzenie systemu szybkiego ostrzegania i reagowania w przypadku zagrożenia powodzią</p> <p>Opracowanie planu awaryjnego na wypadek powodzi, uwzględniającego ochronę obiektów wrażliwych na terenie gminy (np. oczyszczalni ścieków, ujęć wód, terenów zabytkowych i przyrodniczo cennych, składowisk odpadów, itp.)</p> <p>Ochrona przed powodzią – odbudowa i konserwacja urządzeń przeciwpowodziowych</p>	

POŚ dla Powiatu Zgorzeleckiego		POŚ dla Gminy Sulików		
Priorytety	Cele działań	Kierunki działań	Określenie zgodności	
<p>W zakresie ochrony dziedzictwa przyrodniczego i racjonalnego użytkowania zasobów przyrody:</p> <ul style="list-style-type: none"> - efektywna ochrona przyrody, w tym wdrożenie sytemu NATURA 2000; - ochrona gleb oraz ochrona i zrównoważone użytkowanie lasów; - w zakresie zrównoważonego wykorzystania surowców, materiałów, wody i energii; - ochrona przeciwpowodziowa, tj. zabezpieczenie środowiska i człowieka przed zagrożeniami powodziowymi c. d. 	<p>OCHRONA ZASOBÓW NATURALNYCH</p>	<p>Rekultywacja gleb i zdegradowanych oraz przywrócenie im funkcji lub rolniczej</p>	<p>Realizacja programu rekultywacji gleb zdegradowanych na obszarach rolniczego użytkowania, w tym ich zalesianie</p>	<p>Całkowita zgodność</p>
			<p>Zrekultywowanie gleb zdegradowanych w kierunku rolnym, leśnym i rekreacyjno-wypoczynkowym</p>	
<p>W zakresie zadań systemowych</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwój edukacji ekologicznej; - zarządzanie środowiskowe (rozpowszechnianie systemów zarządzania środowiskowego w zakładach przemysłowych, instytucjach publicznych, w tym doskonalenie zarządzania środowiskiem na szczeblach samorządowych). 	<p>KIERUNKI DZIAŁAŃ SYSTEMOWYCH</p>	<p>Ochrona niezagospodarowanych złóż kopalni w procesie planowania przestrzennego</p>	<p>Rekultywacja terenów po eksploatacji kopalni</p>	<p>Całkowita zgodność</p>
			<p>Realizacja programu rekultywacji gleb zdegradowanych na obszarach rolniczego użytkowania, w tym ich zalesianie</p>	
<p>W zakresie zadań systemowych</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwój edukacji ekologicznej; - zarządzanie środowiskowe (rozpowszechnianie systemów zarządzania środowiskowego w zakładach przemysłowych, instytucjach publicznych, w tym doskonalenie zarządzania środowiskiem na szczeblach samorządowych). 	<p>KIERUNKI DZIAŁAŃ SYSTEMOWYCH</p>	<p>Ochrona niezagospodarowanych złóż kopalni w procesie planowania przestrzennego</p>	<p>Stworzenie inwentaryzacji złóż kopalnianych i wyrobisk po eksploatacji bez koncesji</p>	<p>Całkowita zgodność</p>
			<p>Realizacja programu rekultywacji gleb zdegradowanych na obszarach rolniczego użytkowania, w tym ich zalesianie</p>	
<p>W zakresie zadań systemowych</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwój edukacji ekologicznej; - zarządzanie środowiskowe (rozpowszechnianie systemów zarządzania środowiskowego w zakładach przemysłowych, instytucjach publicznych, w tym doskonalenie zarządzania środowiskiem na szczeblach samorządowych). 	<p>KIERUNKI DZIAŁAŃ SYSTEMOWYCH</p>	<p>Ochrona niezagospodarowanych złóż kopalni w procesie planowania przestrzennego</p>	<p>Wdrożenie systemu informowania społeczeństwa o stanie środowiska, udziału społeczeństwa w postępowaniu w sprawie ochrony środowiska</p>	<p>Całkowita zgodność</p>
			<p>Realizacja programu rekultywacji gleb zdegradowanych na obszarach rolniczego użytkowania, w tym ich zalesianie</p>	

Prognoza oddziaływania na środowisko projektów „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016”

POŚ dla Powiatu Zgorzeleckiego	Priorytety	Cele działań	Kierunki działań	POŚ dla Gminy Sulików	Określenie zgodności
<p>W zakresie zadań systemowych</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwój edukacji ekologicznej; - zarządzanie środowiskowe (rozpowszechnianie systemów zarządzania środowiskowego w zakładach przemysłowych, instytucjach publicznych, w tym doskonalenie zarządzania środowiskiem na szczeblach samorządowych) c.d. 	<p>KIERUNKI DZIAŁAŃ SYSTEMOWYCH</p>	<p>Upowszechnianie i wspieranie wdrażania systemów zarządzania środowiskowego c.d.</p>	<p>Prowadzenie w formie elektronicznej publicznie dostępnych wykazów danych o dokumentach zawierających informacje o środowisku i jego ochronie oraz ich udostępniania w Biuletynie Informacji Publicznej</p> <p>Zachęcanie organizacji do wzięcia udziału w programach szkoleniowo-informacyjnych dotyczących EMAS</p>	<p>Całkowita zgodność</p>	<p>Całkowita zgodność</p>
		<p>Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa, zgodnie z zasadą: „myśl globalnie, działaj lokalnie”</p>	<p>Kontynuacja realizacji programu edukacji ekologicznej</p> <p>Wspieranie merytoryczne i finansowe aktywnych form edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży np. organizowanie konkursów i sesji popołudniowo-naukowych związanych z tematyką środowiskową</p> <p>Wsparcie finansowe projektów z zakresu edukacji ekologicznej o zasięgu ponadgminnym</p> <p>Współdziałanie władz gminnych z mediami w zakresie prezentacji stanu środowiska i działań podejmowanych na rzecz jego ochrony</p> <p>Udział przedstawicieli Urzędu Gminy w szkoleniach z zakresu publicznego dostępu do informacji o środowisku</p> <p>Doskonalenie metod udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie przez wszystkie instytucje publiczne</p> <p>Edukacja ekologiczna oraz promowanie działalności proekologicznej</p> <p>Kampanie edukacyjno – informacyjne oraz nagrody dla uczestników konkursów organizowanych przez Gminę</p> <p>Akcja „Sprzątanie Świata”</p>	<p>Całkowita zgodność</p>	<p>Całkowita zgodność</p>
<p>Racjonalizacja gospodarki odpadami</p>	<p>Zadania opisane w oddzielnym załączniku dot. Planu Gospodarki Odpadami</p>				

5.1.4. Cele wynikające z polityki regionalnej

Strategia Rozwoju Gminy Sulików to jeden z najważniejszych dokumentów przygotowywanych przez samorząd, określa bowiem cele i priorytety polityki rozwoju, prowadzonej na terenie gminy. Niniejsza strategia jest zapisem świadomych wyborów społeczności lokalnej i pokazuje koncepcję rozwoju zaplanowaną na kilka kolejnych lat, zorientowana jest na rozwiązanie kluczowych problemów z wykorzystaniem pojawiających się szans. Opracowanie niniejszego dokumentu jest wynikiem porozumienia różnych środowisk i dowodem silnego poczucia odpowiedzialności społeczności lokalnej za przyszłość gminy.

Tabela 4 Powiązanie celów ochrony środowiska określone w POŚ dla Gminy Sulikowa ze Strategią Rozwoju Gminy Sulików

Strategia Rozwoju Gminy Sulików		Program Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików		Stopień realizacji
Cel strategiczny	Cel operacyjny	Cele		
Sfera gospodarcza	Wspieranie rozwoju funkcji turystycznych gminy	Rozwój sieci szlaków turystycznych i ścieżek dydaktycznych na terenach interesujących przyrodniczo		Całkowita zgodność
	Sfera społeczna	Poprawa estetyki gminy	Wzmocnienie roli rekreacyjnej zieleni Zachowanie istniejącej zieleni urządzonej Urządzanie i utrzymanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień i parków	
Budowa infrastruktury kanalizacyjnej		Rozbudowa istniejącej sieci kanalizacyjnej dla miejscowości w których jest to ekonomicznie uzasadnione. Wspieranie budowy indywidualnych systemów oczyszczania ścieków w miejscach gdzie jest niemożliwa lub ekonomicznie nieuzasadniona budowa sieci kanalizacyjnej	Całkowita zgodność	
Rozwój infrastruktury wodociągowej		Uporządkowanie gospodarki wodno - ściekowej gmin leżących w zlewni rzeki Czerwona Woda - Gmina Sulików Realizacja przedsięwzięć inwestycyjnych ujętych w Krajowym programie oczyszczania ścieków komunalnych przewidzianych dla aglomeracji o RLM od 2 000 do 15 000		
Modernizacja dróg i infrastruktury drogowej		Uporządkowanie gospodarki wodno - ściekowej gmin leżących w zlewni rzeki Czerwona Woda - Gmina Sulików		Całkowita zgodność
		Wprowadzanie stref wolnych od ruchu samochodowego		Całkowita zgodność
		Modernizacja nawierzchni dróg Usprawnianie organizacji ruchu drogowego		

Prognoza oddziaływania na środowisko projektów „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików na lata 2009-2012 z perspektywą na lata 2013-2016”

Strategia Rozwoju Gminy Sulików		Program Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików	Stopień realizacji
Cel strategiczny	Cel operacyjny	Cele	
Sfera społeczna	Inwentaryzacja i eliminacja zagrożeń powodziowych	<p>Systematyczna konserwacja rzek i cieków</p> <p>Przystosowanie terenów międzywala do szybkiego reagowania w przypadku powodzi (wycinanie lasów i zarośli łęgowych, odnowa użytków zielonych, konserwacja rowów melioracyjnych)</p> <p>Stworzenie systemu szybkiego ostrzegania i reagowania w przypadku zagrożenia powodzią</p> <p>Opracowanie planu awaryjnego na wypadek powodzi, uwzględniającego ochronę obiektów wrażliwych na terenie gminy (np. oczyszczalni ścieków, ujęć wód, terenów zabytkowych i przyrodniczo cennych, składowisk odpadów, itp.)</p> <p>Ochrona przed powodzią – odbudowa i konserwacja urządzeń przeciwpowodziowych</p>	Całkowita zgodność

5.1.5. Zgodność celów projektu POŚ dla Gminy Sulików z celami polityk nadrzędnych i równoległych

Traktat Akcesyjny w obszarze „Środowisko” zawarł warunki transpozycji unijnych dyrektyw do krajowego prawa ochrony środowiska. Stały się one podstawą formułowania celów krótkoterminowych, średnioterminowych (2010) i długoterminowych w II Polityce Ekologicznej Państwa, w zakresie gospodarowania zasobami naturalnymi, poprawy jakości środowiska, wzmocnienia instrumentów zarządzania środowiskiem oraz współpracy międzynarodowej. Łącznie z restrukturyzacją gospodarki działania te przyczyniły się do postępu w wielu dziedzinach (ograniczenie emisji podstawowych zanieczyszczeń do powietrza, pobór wód, zrzut biogenów). Oznacza to konieczność kontynuowania działań, przede wszystkim dotyczących:

- ograniczenia emisji SO₂, NO_x, NH₃, toksycznych związków organicznych i pyłów oraz CO₂ ze źródeł stacjonarnych i ruchomych, w powiązaniu z działaniami na rzecz poprawy efektywności energetycznej, wprowadzania czystszej produkcji, itp.,
- usprawnienia gospodarki wodno-ściekowej oraz osiągnięcia dobrego stanu wód: powierzchniowych i podziemnych,
- ochrony przyrody i utrzymania różnorodności biologicznej, rozwijanie innych form ochrony przyrody i krajobrazu.

Podstawowym dokumentem opracowanym na szczeblu krajowym, który powinien być uwzględniony przy realizacji POŚ dla Gminy Sulików jest Polityka Ekologiczna Państwa. W projekcie POŚ podkreślono, że stanowi on przeniesienie polityki krajowej na szczebel regionalny. W niniejszej prognozie dokonano sprawdzenia tej tezy, poprzez zestawienie w macierzy (tabela nr 2) celów projektu PEP w latach 2009-2012 z perspektywą do 2016 i celów projektu POŚ dla Gminy Sulików.

Z listy celów PEP nie uwzględniono w POŚ dla Gminy Sulików celów zawartych w priorytecie „Ochrona klimatu”, których realizacja zależy głównie od działań na szczeblu centralnym i nie odnoszą się one do regionalnej polityki ekologicznej.

Przeprowadzono również porównanie realizacji POŚ dla Gminy Sulików z POŚ Powiatu Zgorzeleckiego. Przeprowadzona w tabeli nr 3 analiza pozwoliła na potwierdzenie tezy, iż przy konstruowaniu POŚ w znacznym stopniu wykorzystano cele sformułowane na poziomie powiatowym. Większość celów projektu POŚ dla Gminy Sulików ma swoje dokładne lub prawie dokładne odpowiedniki w Programie Ochrony Środowiska Powiatu Zgorzeleckiego (POŚ dla Powiatu Zgorzeleckiego).

6. PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA NA TERENIE GMINY SULIKÓW ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTÓW

6.1. Wody powierzchniowe i podziemne

6.1.1. Wody powierzchniowe

Badania jakości wód powierzchniowych na terenie całego województwa dolnośląskiego, jak również w gminie Sulików przeprowadza WIOŚ we Wrocławiu.

Badania rzek województwa dolnośląskiego w 2007 roku przeprowadzono na podstawie „Programu Państwowego Monitoringu Środowiska dla województwa dolnośląskiego na lata 2007–2009” w 19 punktach pomiarowych na dużych rzekach województwa.

Na podstawie wyników przeprowadzanych przez WIOŚ we Wrocławiu badań, dokonano ogólnej oceny wód powierzchniowych w Gminie Sulików kontrolowanych w 2007 roku.

Do rzeki Witka odprowadzane są ścieki z kilku miejscowości w Czechach (m.in. z Frydlandu), a po polskiej stronie z oczyszczalni ścieków w Zawidowie. Ocena wyników badań w przekroju granicznym z Republiką Czeską wykazała poza dużym zanieczyszczeniem bakteriologicznym na poziomie V klasy, zadowalającą jakość wód. Badane parametry nie przekraczały wartości granicznych III klasy. Wskaźniki biogenne odpowiadały II klasie. Z kolei w przekroju ujścia do Nysy Łużyckiej Witka wykazywała zadowalający stan wód. Do III klasy zaliczono takie parametry jak BZT5 i azot Kjeldahla. W 2007 roku wody rzeki po raz pierwszy osiągnęły poziom III klasy jakości. Z analizy trendów wskaźników zanieczyszczeń, które najczęściej decydowały o klasyfikacji tej rzeki wynika, że nie jest to sytuacja przypadkowa. Od wielu lat można zaobserwować systematyczne obniżanie się stężeń większości parametrów. Jedyne poziomy zanieczyszczenia bakteriologicznego jest jeszcze stosunkowo wysoki.

Na zbiorniku zlokalizowane jest ujęcie zaopatrujące m.in. miejscowości Bogatynia i Sieniawka. W celu oceny jakości ujmowanych wód badano jakość rzeki Witki, zasilającej zbiornik, w punkcie powyżej zbiornika. Podobnie jak w roku poprzednim badania wykazały nie odpowiadającą standardom liczbę bakterii grupy *coli* typu kałowego. Liczba bakterii grupy *coli* odpowiadała kategorii A3. Stężenia pozostałych wskaźników odpowiadały kategorii A1 lub A2. Analiza wyników badań nie wykazała zmian w ocenie przydatności wód do celów wodociagowych. Badania prowadzone na terenie Dolnego Śląska wykazały brak wód wymagających prostego uzdatniania fizycznego (kategoria A1). Przeważająca większość rzek zaopatrujących ujęcia prowadziła wody odpowiadające kategorii A2, niewielki odsetek kategorii A3.

Porównanie wyników oceny do roku 2006 wykazało, że jakość wód Dolnego Śląska utrzymuje się na zbliżonym do poprzednich lat poziomie. Nadal czynnikami mającymi największy wpływ na jakość wód są nadmierne stężenia związków fosforu i azotu oraz stan bakteriologiczny wód. Parametrami decydującymi były: stan bakteriologiczny, barwa i zawartość tlenu rozpuszczonego.

O jakości wód w województwie w roku 2007 tak jak w latach poprzednich decydowały ścieki komunalne, ścieki przemysłowe, w tym wody dołowe z kopalń węgla kamiennego i rud metali, a także ścieki z terenów rolniczych. Problemem wojewódzkim są w dalszym ciągu nieoczyszczone ścieki komunalne. Zanieczyszczenia pochodzące z tego źródła, powodują w rzekach deficyty tlenowe, podwyższoną zawartość związków organicznych, biogennych, zasolenia oraz decydowały o zanieczyszczeniach bakteriologicznych.

Na stan czystości wód powierzchniowych - Czerwonej Wody i jez. Witka - mają w szczególności wpływ:

- ścieki z gospodarstw i budynków zlokalizowanych na terenie gminy niedostatecznie oczyszczone w osadnikach przydomowych odprowadzane do cieków bądź do ziemi;
- ścieki bytowo-gospodarcze z Zawidowa, który produkuje ok. 665 m³/dobę, z czego ok. 200 m³/d oczyszczane jest w mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków typu Bioblok MU, pozostałe odprowadzone są kanalizacją ogólnospławną do potoku Kocia;
- prowadzona w gminie hodowla (ok. 600 krów, 2000 świń, 60 koni i 8000 szt. drobiu) oraz nawożone uprawy polowe (60 kg NPK/ha rocznie);
- zanieczyszczenia powstające na terenie Czech; w przekroju granicznym Witki stwierdza się ponadnormatywne zanieczyszczenia zawiesiną ogólną i bakteriami *coli*.

Władze Gminy podjęły starania zmierzające do opracowania systemu działań zmierzających do poprawy jakości Czerwonej Wody do II klasy czystości.

Według komunikatu Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Zgorzelcu z dnia 27 stycznia 2009 roku, o jakości wody przeznaczonej do spożycia z sieci wodociągu Mikułowa – woda odpowiada wymaganiom sanitarnym ustalonym dla wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Próbkę została pobrana w obecności przedstawiciela producenta wody (badania wykonano w Laboratorium Monitoringu Środowiska PSSE w Zgorzelcu).

6.1.2. Wody podziemne

W wyniku przeprowadzonych badań w gminie Sulików i jej otoczeniu - w Zawidowie i w Starym Zawidowie określono jakość wód w punktach:

- 1964 (monitoring diagnostyczny Państwowego Instytutu Geologicznego) Stary Zawidów, stratygrafia Q, klasa IV, przekroczone wskaźniki HCO₃,
- Zawidów 94 w ramach monitoringu operacyjnego wód zagrożonych nieosiągnięciem dobrego stanu chemicznego.

Jakość wód na obszarach zabudowanych, a szczególnie wiejskich jest niewłaściwa, stanowiąc wynik nieprawidłowości w gospodarce ściekami.

Wody opadowe spływając po zetknięciu z powierzchnią ziemi, stanowią źródło zanieczyszczeń wód powierzchniowych. Spływ substancji z obszarów zlewni obciążonych działalnością człowieka, stanowi zanieczyszczenia obszarowe (główne źródło - mineralne nawożenie gleby, chemiczne środki ochrony roślin, składowanie odpadów).

Istotnym elementem, wpływającym na zagrożenie jakości wód podziemnych jest nieprawidłowe prowadzenie hodowli (gnojówka, gnojowica, wody gnojowe, soki kiszonkowe zawierają znaczne ilości materii organicznej, która przy nieprawidłowym ujmowaniu może przedostawać się do potoków lub infiltrować do wód podziemnych).

Nadrzędnym celem ochrony wód podziemnych jest zahamowanie procesów ich zanieczyszczania, jak również przywrócenie oraz zachowanie ich naturalnej jakości dla obecnych i przyszłych użytkowników, a także zachowanie naturalnych funkcji tych wód w ekosystemach.

Zagrożeniem dla wód może być:

- brak kompleksowej kanalizacji sanitarnej na terenie gminy, przepełnione szamba oraz wylwanie gnojowicy na pola,
- źle prowadzona gospodarka gnojowicą i gnojówką w gospodarstwach rolnych oraz niekontrolowane stosowanie nawozów sztucznych,
- "dzikie wysypiska".

6.2. Powietrze atmosferyczne

Na terenie gminy Sulików Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu nie prowadzi bezpośredniego monitoringu powietrza poprzez stacje pomiarowe. Wyznaczone stacje rejestrują poszczególne stężenia na terenie sąsiednich gmin, natomiast wszystkie parametry mierzone są w skali powiatu zgorzeleckiego (strefy powiatu zgorzeleckiego).

W wyniku przeprowadzonej oceny jakości powietrza strefę powiatu zgorzeleckiego dla kryterium oceny zdrowia zakwalifikowano do klasy **C** pod względem zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym PM₁₀, benzo(a)pirenem i ozonem. W związku z tym, dla zanieczyszczeń zaklasyfikowanych do klasy **C** wymagane jest opracowanie „Programu Ochrony Powietrza” dla obszarów przekroczeń poziomów dopuszczalnych.

W przypadku kryterium ochrony roślin, strefa powiatu zgorzeleckiego uzyskała wynikową klasę **C** (co oznacza pogorszenie ze względu na poziom ozonu O₃ w porównaniu do roku 2006) i podobnie potrzebę opracowania specjalnego programu w tym zakresie.

Marszałek Województwa Dolnośląskiego w związku z przekroczeniami dopuszczalnego poziomu PM₁₀, benzo(a)pirenu i ozonu zgodnie ustawą Prawo ochrony środowiska jest zobowiązany uchwalić Program Ochrony Powietrza (POP) po wcześniejszym zaopiniowaniu przez Starostę Zgorzeleckiego.

Celem takiego programu jest opracowanie harmonogramu rzeczowo – finansowo - czasowego, którego wdrożenie pozwoli na realizację ustalonych zadań prowadzących do zmniejszenia poziomu w/w substancji do poziomu dopuszczalnego.

Podstawowym źródłem emisji jest spalanie energetyczne, głównie paliw stałych: węgla, koksu, stanowiących podstawowe paliwo dla zakładów przemysłowych, większości lokalnych kotłowni grzewczych, obiektów obsługi rolnictwa, warsztatów rzemieślniczych, zakładów usługowych oraz indywidualnej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej.

6.3. Hałas

Gmina Sulików posiada dogodne położenie komunikacyjne. Harmonijny rozwój transportu i komunikacji jest warunkiem decydującym o rozwoju gospodarczym danego obszaru. Z drugiej strony rozwój motoryzacji oddziałuje negatywnie na środowisko zwłaszcza gdy nie jest związany z modernizacją i rozwojem stanu technicznego dróg. Corocznie przybywa około 10% samochodów.

Na poziom hałasu drogowego w pobliżu zabudowy mieszkalnej mają wpływ przede wszystkim:

- natężenie ruchu komunikacyjnego,
- udział transportu ciężkiego w strumieniu ruchu,
- odległość zabudowy mieszkalnej od drogi,
- prędkość ruchu pojazdów (ze wzrostem prędkości hałas rośnie),
- typ i stan techniczny pojazdów,
- nachylenie drogi,
- stan nawierzchni oraz płynność ruchu.

Głównym wpływ hałasu przemysłowego na terenie gminy jest oddziaływanie na mieszkańców Sulikowa robót strzałowych prowadzonych w kamieniołomach bazaltu. Instytut Górnictwa Odkrywkowego „Poltegor” we Wrocławiu określił w swoim opracowaniu zasięgi szkodliwych oddziaływań kopalni dla perspektywicznego zasięgu pola eksploatacji powierzchniowej. Licząc od granicy wyrobiska izofona natężenia hałasu 50 dB(A) przebiega w odległości ok. 230 m.

Jako uwarunkowanie dla zainwestowania projektowanego w sąsiedztwie kamieniołomów przyjęto granicę obwodzącą najodleglejsze izoliny (drżania i fala podmuchu). Na terenie gminy Sulików decyzje na emisję hałasu uzyskała wyłącznie Kopalnia Bazaltu „Sulików” Sp. z o.o. (limit 6-22: 50dB, limit 22-6: 40dB).

W prowadzonej przez PIOŚ ewidencji zakładów rzemieślniczych mających wpływ na klimat akustyczny figuruje zakład kamieniarski przy ul. Nowe Miasta 46 w Sulikowie.

Według badań PIOŚ dot. poziomu hałasu drogowego w Sulikowie tylko 60 % mieszkańców gminy ma odpowiednie warunki akustyczne. Spora liczba osób ma powody do niezadowolenia i skarg na hałas drogowy. Są to głównie mieszkańcy ulic Wojska Polskiego, Zgorzeleckiej, Lubańskiej. Wskaźniki jakości klimatu akustycznego Sulikowa wskazują na duże zagrożenie hałasem w tej miejscowości. Jakkolwiek nie stwierdzono tutaj terenów szczególnie zagrożonych hałasem, ale poziom ekspozycji na hałas drogowy jest jednym z wyższych w powiecie. Wynika to ze skupienia się większej części budynków mieszkalnych wzdłuż najbardziej hałaśliwych tras komunikacyjnych. Przyczyną tej nadmiernej, w stosunku do funkcji jednostki, hałaśliwości ulic Sulikowa jest ruch samochodów ciężarowych generowany przez kopalnię bazaltu.

Najbardziej dolegliwym dla mieszkańców Sulikowa - jest prowadzony przez teren miejscowości ruch tranzytowy ciężkich samochodów. Tonaż wielu samochodów jadących przez Sulików jest duży – dominują przewozy kruszyw z kamieniołomów. W latach 1990 - 1995 odnotowano prawie dwukrotny wzrost natężenia ruchu na drodze nr 357.

Trasa wywozu kruszywa z kamieniołomów "Sulików" ulicą Dworcową jest również uciążliwa, ze względu na niewielką szerokość. Wynika stąd bezpośrednia potrzeba zorganizowania wywozu bazaltu bądź koleją, bądź nową drogą powiatową łączącą kopalnię z systemem dróg wojewódzkich.

6.4. Pole elektromagnetyczne

W odniesieniu do gminy Sulików źródłami emisji promieniowania elektromagnetycznego są anteny nadawcze telefonii komórkowej, anteny nadawcze sygnału radiowego, linie przesyłowe wysokich napięć i stacje transformatorowe.

Linie sieci przesyłowych promieniście rozchodzą się od rozdzielni w Mikułowej, znacznie ograniczając możliwości zagospodarowania terenów w sąsiedztwie swoich korytarzy.

Gmina Sulików zasilana jest energią elektryczną liniami energetycznymi 20 KV o nr L-757, L-797, L-803, L-807. Są to linie w przeważającej części napowietrzne, za wyjątkiem L-757 w miejscowości Sulików, która jest skablowana w centrum miasta. Ponadto na terenie gminy znajduje się GPZ R-300 Mikułowa.

W 2007 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu przeprowadził pomiary natężenia promieniowania elektromagnetycznego w 43 punktach pomiarowych na terenie województwa dolnośląskiego w Głogowie, Jeleniej Górze, Lubinie i Świdnicy, biorąc pod uwagę tereny o wysokiej gęstości zaludnienia w rejonie oddziaływania źródeł emisji PEM. Po przeprowadzeniu pomiarów w badanych punktach, **nie stwierdzono przekroczeń** dopuszczalnych wartości natężenia pól elektromagnetycznych w żadnym z punktów.

Na terenie gminy Sulików w 2007 roku nie zlokalizowano żadnego punktu pomiarowego PEM.

W gminie Sulików nie prowadzono badań dotyczących oddziaływania pól elektromagnetycznych. Pola elektromagnetyczne, na które są bezpośrednio narażone organizmy żywe, wg obecnego stanu wiedzy są czynnikiem o znikomej szkodliwości.

Dla ochrony mieszkańców gminy przed niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym ogranicza się inwestowanie w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących linii elektroenergetycznych wysokich i najwyższych napięć. Wymaga się okresowego wykonywania stosownych pomiarów - wg przepisów prawa powszechnego - dla wyznaczania rzeczywistych zasięgów stref oddziaływania linii i urządzeń oraz ew. ustalenia stref ograniczonego użytkowania. Należy dążyć do stopniowego zastępowania ograniczeń w zagospodarowywaniu terenów wzdłuż linii zmniejszaniem zasięgu ich oddziaływania osiąganym środkami technicznymi. Przy zbliżeniach linii do budynków mieszkalnych po stwierdzeniu przekroczenia dopuszczalnego rzeczywistego natężenia pola elektromagnetycznego wymaga się ekranowania linii.

6.5. Zasoby przyrodnicze

W koncepcji krajowej sieci ekologicznej (ECONET-PL) obszar gminy leży na zachód od korytarza ekologicznego Kwisy - zespołu przyrodniczego o znaczeniu krajowym. Wzdłuż wschodniej granicy gminy dopuszcza się dolesienia nie tylko na glebach słabych i narażonych lub dotkniętych erozją, ale również na „nieużytkach porolniczych” - gruntach b. PGR-ów latami ugorowanych. Jednym z zadań przyszłego kompleksu lasów w obrębach Bierna, Miedziana i Radzimów jest wzmocnienie i osłonięcie korytarza ekologicznego sieci krajowej. Lasy tworzyć będą warunki do migracji gatunków na kierunku północ-południe przyczyniając się do zachowania różnorodności biologicznej regionu.

Na obszarze gminy wyznaczono korytarze ekologiczne umożliwiające rozprzestrzenianie się gatunków. Łączą one istniejące kompleksy lasów i ekosystemów wodno-łąkowych, opierając się na siedliskach wartościowej flory, stanowiskach lęgowych ptaków, zalesieniach i zadrzewieniach śródpolnych oraz ekosystemach dolinnych cieków. Projektowany system dolesień, rozmieszczenie nowego zainwestowania oraz ograniczenia w gospodarowaniu na terenach otwartych, zmierzają do utworzenia trzech południkowych korytarzy -wzdłuż wschodniej granicy gminy, w dolinie Czerwonej

Wody oraz korytarza łączącego istniejące lasy w Ksawerowie i Wrociszowie Dolnym. Poprzez dolesienia wzmocniono ekosystem leśno-łąkowo-wodny przy północnej granicy gminy. Pomiędzy Sulikowem a Wrociszowem Górnym powiększając powierzchnię lasów zapoczątkowano renaturyzację nieużytkowanych rozłogów.

Realizacja programu zwiększania lesistości gminy odbywać się będzie w ramach przeznaczenia gruntów do zalesień w gminnym planie zagospodarowania przestrzennego. W przypadku braku odpowiednich zapisów w tymże planie, podstawą do zalesienia gruntów o powierzchni nie przekraczającej 5 ha może być decyzja o warunkach zagospodarowania terenu podjęta z zachowaniem przepisów ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym. Plany takie powinien zawierać plan urządzeniowo rolny gminy Sulików.

Tereny leśne gminy Sulików charakteryzują się również sporym odsetkiem lasów uszkodzonych przez imisję zanieczyszczeń przemysłowych.

6.6. Powierzchnia ziemi

Leżąca w obrębie Pogórza Izerskiego gm. Sulików jest gminą rolniczą –przeważająca część powierzchni stanowią użytki rolne. Przeważają tu gleby kompleksu pszennego dobrego (II i IV klasy bonitacyjnej). Gospodarka rolna prowadzona jest na terenie gminy w sposób prawidłowy z "dużą kulturą rolną".

Zanieczyszczenia gleb metalami ciężkimi mogą wystąpić wzdłuż dróg, zwłaszcza tych po których przemieszczają się największe ilości pojazdów (drogi krajowe i wojewódzkie).

Na terenie gminy nie ma rozwiniętych szczególnie uciążliwych gałęzi przemysłu. W związku z powyższym nie należy przewidywać wprowadzania zanieczyszczeń do gleb z terenu gminy, natomiast zanieczyszczenia niewątpliwie migrują z terenu sąsiednich, bardziej uprzemysłowionych gmin (zwłaszcza z terenu „worka turosszowskiego”).

Region turosszowski jest jednym z 27 obszarów ekologicznego zagrożenia Polski, który charakteryzuje się silnym uprzemysłowieniem, niskim wskaźnikiem lesistości.

W 2006 roku ukazała się publikacja wyników badań gleb i roślin powiatu zgorzeleckiego (w tym i gminy Sulików) podająca pH gleb oraz zanieczyszczenie gleb i roślin metalami ciężkimi.

Problem zanieczyszczenia gleb tego rejonu jest istotny. Od przeszło 40 lat gleby narażone są na ujemne oddziaływanie Kopalni Węgla Brunatnego „Turów”, elektrowni „Turów” oraz transgeniczny napływ zanieczyszczeń z 5 elektrowni opalanych węglem brunatnym, położonych na terenie Niemiec i z terenu Czech. Według badań średnio w gminie Sulików jest 27 % gleb bardzo kwaśnych, o odczynie pH poniżej 4,5.

Gleby kwaśne, o pH w granicach 4,6 – 5,5, to 32 % powierzchni użytków rolnych, a słabo kwaśne, o pH w granicach 5,6 - 6,5, to 35 % użytków rolnych. Gleb obojętnych jest 6 %.

7. IDENTYFIKACJA I OCENA POTENCJALNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO I ZABYTKI ZADAŃ UJĘTYCH W PROJEKCIE

Ocenie możliwych oddziaływań na środowisko poddano zadania inwestycyjne jak i nieinwestycyjne ujęte do realizacji w ramach poszczególnych celów w POŚ dla Gminy Sulików.

Stopień i zakres oddziaływania zależeć będzie przede wszystkim od lokalizacji danego przedsięwzięcia, czy będzie ono realizowane na terenach zurbanizowanych, przekształconych antropogenicznie czy obszarach użytkowanych rolniczo lub też na obszarach cennych przyrodniczo i chronionych, gdzie negatywny zakres oddziaływania może być największy.

Określenie zmian stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem w odniesieniu do zadań inwestycyjnych zaplanowanych w POŚ dla Gminy Sulików przy braku informacji o sposobie i dokładnych miejscach realizacji poszczególnych przedsięwzięć jest bardzo trudne. Biorąc jednak pod uwagę, że większość z zamierzeń inwestycyjnych przewidywanych do realizacji w ramach POŚ dla Gminy Sulików wymagać będzie przeprowadzenia postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko w odniesieniu do konkretnych warunków środowiskowych przyjęto, że na tym etapie wystarczające będzie omówienie typowych oddziaływań i ich potencjalnych skutków środowiskowych. W niektórych przypadkach oddziaływanie, w zależności od aspektu jaki się rozważa, może mieć jednocześnie negatywny lub pozytywny wpływ na dany element środowiska.

Przy tak przeprowadzonej ocenie możliwe było generalne określenie potencjalnych niekorzystnych skutków środowiskowych związanych z realizacją poszczególnych zadań. Ponadto ocenę tę dokonano przede wszystkim pod kątem oddziaływania na środowisko w fazie eksploatacji inwestycji, zakładając, że uciążliwości występujące w fazie budowy z reguły mają charakter przejściowy.

7.1. Ochrona zasobów wód podziemnych i powierzchniowych wraz z poprawą ich jakości

Realizacja zadań w ramach priorytetu **utrzymanie i osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód** ma doprowadzić do racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi. Możliwe będzie ograniczenie zużycia wody oraz szczególnie cennych wód podziemnych na cele przemysłowe. Inwestycje w zakresie wodociągów i stacji uzdatniania wody przyczynią się do poprawy jakości wody pitnej oraz przyczynią się do podniesienia standardu życia mieszkańców.

Zadania realizowane w ramach priorytetu **zapewnienie 75% redukcji całkowitego ładunku azotu i fosforu w ściekach komunalnych kończąc krajowy program budowy oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnych** przyczynią się do poprawy jakości wód powierzchniowych i podziemnych. Inwestycje takie jak oczyszczalnie ścieków nie stwarzają podczas normalnej eksploatacji znaczących zagrożeń dla środowiska. Z uwagi jednak na znaczące oddziaływania w przypadku awarii lub wypadku, wskazana jest stała kontrola stanu technicznego tych instalacji, jak również opracowanie szczegółowych planów usuwania skutków awarii.

Generalnie realizacja tych zadań i inwestycji spowoduje jednak pozytywny wpływ na środowisko m.in. poprzez zmniejszenie ilości odprowadzanych do środowiska ścieków nieoczyszczonych ze źródeł komunalnych i przemysłowych oraz ograniczenie spływu zanieczyszczeń obszarowych. Realizacja tych działań jest niezbędna i w efekcie korzystna dla środowiska.

7.2. Poprawa jakości powietrza atmosferycznego

Zadania ujęte w priorytecie **osiągnięcie jakości powietrza w zakresie dotrzymania dopuszczalnego poziomu pyłu zawieszonego PM10 w powietrzu na terenie Gminy Sulików oraz utrzymanie jakości powietrza atmosferycznego zgodnie z obowiązującymi standardami jakości środowiska** mają na celu poprawę jakości powietrza na terenie gminy. Przedsięwzięcia w tym zakresie mają prowadzić do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery m.in. poprzez eliminację wykorzystania paliw konwencjonalnych w kotłowniach lokalnych i gospodarstwach domowych czy stosowanie urządzeń do oczyszczania spalin i wykorzystywanie nowoczesnych technologii w zakładach przemysłowych. Działania takie pozwolą na wyeliminowanie zagrożenia dla zdrowia ludzi i ograniczą niszczenie fasad budynków w tym także zabytkowych, co związane jest z zanieczyszczeniem powietrza.

W tym zakresie do inwestycji o najbardziej znaczącym negatywnym oddziaływaniu na środowisko należą drogi. Zidentyfikowano znaczące oddziaływania o charakterze lokalnym, związane

z zaburzeniem stosunków wodnych (melioracja, budowa systemów odwadniających), przekształceniami powierzchni ziemi, degradacją krajobrazu oraz hałasem. Emisja substancji z silników pojazdów jest znaczna i oddziałuje na stan czystości powietrza szczególnie w najbliższym otoczeniu dróg, jednak ich wpływ maleje wraz z odległością. Oprócz tego, zarówno podczas budowy jak i eksploatacji. Ponadto w bezpośrednim sąsiedztwie drogi mogą wystąpić zmiany w ekosystemach co jest spowodowane zanieczyszczeniami gleb i wód, gdzie głównym źródłem zanieczyszczeń są spływy z drogi substancji chemicznych stosowanych przy ich utrzymaniu, wycieki z pojazdów, a także wytwarzane odpady (remonty dróg, ale też ich eksploatacja, np. zmiotki z oczyszczania ulic, odpady z koszy przy miejscach postojowych lecz także „dzikie śmietniki” oraz odpady powstałe w wyniku zdarzeń losowych, w tym wypadków i kolizji drogowych). Poprawa parametrów istniejących tras komunikacyjnych spowoduje wzrost natężenia ruchu, któremu towarzyszy wzrost emisji spalin i hałasu. Korzystnym środowiskowo efektem budowy obwodnic dla miast będzie wyprowadzenie części ruchu samochodowego (głównie tranzytu) z centrów, co przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz w dłuższej perspektywie czasowej do złagodzenia problemów związanych z emisjami zanieczyszczeń atmosferycznych i poziomem hałasu komunikacyjnego. Poprawa infrastruktury transportowej powoduje poprawę płynności ruchu, przyspieszenie przejazdów, co wiąże się także ze zmniejszeniem emisji spalin i oszczędnością w zużyciu paliw. Rozwój infrastruktury transportowej ma także wpływ na dziedzictwo kulturowe w tym zabytki. Z jednej strony wyprowadzenie transportu poza centra miast korzystnie wpływa na budynki, ponieważ ograniczona zostaje emisja zanieczyszczeń do powietrza oraz hałas. Z drugiej strony nowe drogi na nowych obszarach mogą powodować zmiany krajobrazu kulturowego poprzez wyburzenia, czy zmiany w istniejącym układzie urbanistycznym.

Kolejnym kierunkiem działania jest wzrost udziału energii z odnawialnych źródeł. Różnorodność postaci energii odnawialnej przekłada się na różnorodność oddziaływań na środowisko. Generalnie, poza wykorzystaniem biomasy, zaletą energii odnawialnej jest eliminacja wytwarzania odpadów i emisji do powietrza na etapie eksploatacji systemu. Wielkość oddziaływania zależy przede wszystkim od rodzaju wykorzystywanego paliwa, którym mogą być słoma, zrębki, brykiet drewna.

7.3. Ograniczenie emisji hałasu

Na terenie gminy głównym problemem nie jest hałas ze źródeł przemysłowych ale hałas komunikacyjny co wiąże się ze stałym wzrostem natężenia ruchu i rozwojem sieci transportowej. Zadania zaproponowane w ramach priorytetu **dokonanie wiarygodnej oceny narażenia społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe** mają na celu ograniczenie emisji hałasu komunikacyjnego i jego negatywnego oddziaływania na człowieka oraz budynki w tym zabytki. W tym kontekście należy wskazać, że wszelkiego rodzaju inwestycje zwiększające płynność ruchu, zwłaszcza na obszarach zwartej zabudowy, a także wyprowadzające ruch tranzytowy z centrów miast przyczyniają do istotnego zmniejszenia ryzyka zdrowotnego powodowanego przez hałas. Korzystne jest to także dla budynków, ponieważ zmniejszają się drgania i wibracje, które mogą powodować ich uszkodzenie. Ograniczenie emisji hałasu komunikacyjnego można uzyskać poprzez poprawę stanu nawierzchni drogi, a także poprawę płynności ruchu.

Szczególne znaczenie mają także działania, które prowadzą do zidentyfikowania i zinwentaryzowania terenów, na których występują przekroczenia dopuszczalnych wartości hałasu, ponieważ dzięki temu można prowadzić efektywne działania ograniczającego jego skutki np. poprzez wymianę okien na dźwiękoszczelne i modernizację dróg.

7.4. Utrzymanie obowiązujących standardów w zakresie promieniowania elektromagnetycznego

Zagrożenie promieniowaniem elektromagnetycznym występuje przede wszystkim w bezpośrednim otoczeniu jego źródła, takie jak stacje elektroenergetyczne, linie elektroenergetyczne, stacje bazowe telefonii komórkowej itp.. Dlatego, aby ograniczać negatywne oddziaływanie promieniowania elektromagnetycznego na ludzi i środowisko, konieczne jest prowadzenie monitoringu jego natężenia, a także zidentyfikowanie obszarów narażenia na to promieniowanie. Ze względu na występowanie tego promieniowania konieczne jest więc wyznaczanie obszarów bez zabudowy i uwzględnianie takich obszarów, i wynikających z tego ograniczeń, w planach zagospodarowania przestrzennego i decyzjach lokalizacyjnych. W ramach priorytetu **ochrona mieszkańców gminy Sulików przed szkodliwym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych** realizowane będą zadania, które umożliwią ograniczenie narażenia organizmów na promieniowanie elektromagnetyczne.

7.5. Racjonalne wykorzystanie materiałów i surowców

Ograniczenie wpływu na środowisko można uzyskać także poprzez wzrost efektywności i wykorzystywania surowców i zasobów wodnych w przemyśle, co zmniejsza emisje do środowiska. Wszelkie działania na rzecz ograniczenia całkowitej ilości zużywanej energii i surowców przyczyniają się do wolniejszego zużywania nieodnawialnych zasobów i ograniczania presji na środowisko. Realizowane to będzie poprzez wdrażanie ekoinnowacyjnych, czystych technologii i systemów zarządzania środowiskiem w przedsiębiorstwach. W zakresie wytwarzania odpadów pochodzenia przemysłowego działania te winny być ukierunkowane na zminimalizowanie ich powstawania u źródła. Należy także wprowadzać zamknięte obiegi wody oraz ograniczać w procesach technologicznych wykorzystanie wód podziemnych. Ochrona zasobów kopalin możliwa jest też poprzez ograniczanie wydobycia do wielkości gospodarczo uzasadnionych. Realizacja takich zadań w ramach POŚ dla Gminy Sulików będzie więc korzystnie wpływać na wszystkie elementy środowiska poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza i wytwarzania opadów, ograniczenie odprowadzania ścieków do wód i zużycia surowców naturalnych, dzięki czemu ograniczone będą też niekorzystne przekształcenia w krajobrazie.

7.6. Ograniczenie wystąpienia poważnych awarii

Wszelkie działania mające na celu ograniczanie i zwalczanie skutków zagrożeń naturalnych oraz przeciwdziałanie skutkom poważnych awarii przemysłowych, wypadkom związanym z przewozem substancji niebezpiecznych, są bardzo korzystne dla środowiska i zdrowia człowieka. Wdrażanie systemów ratowniczo-gaśniczych, doposażenie jednostek we właściwy sprzęt pozwala na stworzenie jednolitego i spójnego układu podmiotów ratowniczych, tak aby można było podjąć skuteczne działania ratownicze w sytuacjach zagrożeń życia, zdrowia lub środowiska. Plany operacyjno-ratownicze powinny też opracowywać zakłady o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii, ponieważ w razie wystąpienia awarii pozwalają one na zminimalizowanie negatywnych oddziaływań na środowisko i zdrowie ludzi.

Jednym z kierunków działań, mających na celu ograniczenie ryzyka wypadku przy transporcie substancji niebezpiecznych jest właściwa organizacja ich przewozu i dobór trasy oraz pory przejazdu. Wyprowadzenie tej kategorii ruchu poza obszar zabudowy dzięki budowie nowych obwodnic służy poprawie bezpieczeństwa. Służy jej również dbałość o stan dróg, którymi odbywa się transport substancji o dużym potencjale zagrożenia, o prawidłowe ich oznakowanie, utrzymanie w zimie itp.

7.7. Ochrona zasobów przyrody

Zadania zaplanowane do realizacji w związku z priorytetami:

- zachowanie bogatej różnorodności biologicznej,

- racjonalne użytkowanie zasobów leśnych przez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem bogactwa biologicznego, mają na celu zwiększenie bioróżnorodności oraz ochronę siedlisk, walorów przyrodniczych i krajobrazowych gminy. Przedsięwzięcia te pozwolą na ograniczenie niszczenia walorów przyrodniczo-krajobrazowych, fragmentacji ekosystemów i utraty bioróżnorodności, co obecnie wiąże się z rozwojem sieci transportowej, przemysłu i przeznaczaniem terenów na cele mieszkaniowe. Szczególną rolę w ochronie różnorodności biologicznej spełniają lasy, ponieważ pomimo znaczących przekształceń nadal zachowują duży stopień naturalności, cechują się znacznym zróżnicowaniem siedlisk i są ostoją wielu gatunków roślin i zwierząt, a także stanowią ważne ogniwo spajające inne ekosystemy i znacząco wpływają na ich stan. Działanie te korzystnie wpływają także na takie elementy środowiska jak powietrze, zasoby wodne czy glebowe, pośrednio na zdrowie ludzi, ponieważ lasy pełnią wiele funkcji w środowisku. Działania te korzystnie wpływają także na takie elementy środowiska jak powietrze, zasoby wodne czy glebowe, pośrednio na zdrowie ludzi, ponieważ lasy pełnią wiele funkcji w środowisku.

7.8. Ochrona gleb i powierzchni ziemi przed degradacją

Degradację gleb powodują m.in. złe wykorzystywanie nawozów i środków ochrony roślin czy niewłaściwie zabiegi agrotechniczne. Korzystne oddziaływanie na gleby będą miały przedsięwzięcia podejmowane w obrębie działania **rekultywacja gleb zdegradowanych i zdewastowanych oraz przywracanie im funkcji przyrodniczej, rekreacyjnej lub rolniczej**. Przede wszystkim przyczynią się do zachowania właściwego chemizmu gleb i zapobiegają ich degradacji. Wapnowanie gleb pozwala utrzymać właściwy odczyn gleby co zmniejsza ryzyko pobierania metali ciężkich przez rośliny i tym samym włączenie ich w łańcuch pokarmowy oraz zmniejsza ich migrację do wód gruntowych. Właściwe postępowanie z środkami ochrony roślin i nawozami pozwoli także ograniczyć przedostawanie się pierwiastków biogennych do wód podziemnych i powierzchniowych. Wprowadzenie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych wpłynie korzystnie na gleby i zachowanie różnorodności biologicznej, ponieważ stanowią one ostoje i ułatwiają migrację wielu organizmów, które w nieróżnorodnym krajobrazie rolniczym nie mogły by bytować. Stanowią one element krajobrazowy i biotyczny.

W ramach działania prowadzone będzie zagospodarowanie terenów zdegradowanych. Rekultywacja terenów zdegradowanych pozwala przywrócić teren do produkcji rolniczej, leśnej czy na cele rekreacyjne. Należy także dążyć do likwidacji i rekultywacji wyrobisk poeksploatacyjnych. Szczególnie korzystne jest ponowne zagospodarowanie terenów zdegradowanych na cele gospodarcze i przemysłowe, ponieważ w ten sposób nie jest potrzebne przeznaczanie terenów rolniczych czy leśnych na tę działalność. Działania rekultywacyjne powinny być prowadzone w kierunku najbardziej optymalnym dla środowiska.

7.9. Kształtowanie postaw ekologicznych

Działania związane z edukacją ekologiczną i zwiększeniem dostępu do informacji o środowisku mają pośrednie pozytywne oddziaływanie na środowisko, ponieważ zwiększają wiedzę społeczeństwa o tym, jakie zagrożenia niesie ze sobą działalność człowieka i jakie są tego konsekwencje dla środowiska i zdrowia człowieka. Zwiększenie świadomości ekologicznej jest koniecznym warunkiem realizacji priorytetu **Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa, zgodnie z zasadą „myśl globalnie, działaj lokalnie”** ponieważ ochrona środowiska wymaga podejmowania świadomych decyzji przez administrację oraz uzyskania dla tych decyzji akceptacji i poparcia mieszkańców. Niezbędnym elementem zwiększającym świadomość ekologiczną jest także swobodny dostęp do informacji o środowisku. Stworzenie elektronicznych baz danych umożliwia podejmowanie właściwych decyzji administracyjnych mających wpływ na stan środowiska, ponieważ zawsze

dostępna jest informacja o aktualnym stanie środowiska. Kształtowanie postaw proekologicznych jest więc bardzo istotną działalnością w ramach ochrony przyrody i zapobiegania degradacji środowiska.

8. ODDZIAŁYWANIA TRANSGRANICZNE

Realizacja ustaleń projektu POŚ dla Gminy Sulików nie będzie powodować znaczących oddziaływań transgranicznych. Jednakże, ze względu na fakt podpisania przez Polskę i ratyfikowania Konwencji o ocenach oddziaływania w kontekście transgranicznym należy podkreślić obowiązek informowania państw w przypadku podejmowania działań mogących znacząco oddziaływać na ich terytorium.

9. ANALIZA ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DO ROZWIĄZAŃ ZAPROPONOWANYCH W PROJEKTACH

Większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć w ramach POŚ dla Gminy Sulików ma pozytywny wpływ na środowisko i proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia. Ponadto brak jest możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych działań.

Skutki środowiskowe podejmowanych działań silnie zależą od lokalnej chłonności środowiska lub od występowania w rejonie realizacji przedsięwzięcia tzw. obszarów wrażliwych, dlatego przy budowie nowych dróg, urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii należy rozważać warianty alternatywne tak, aby wybrać ten, który w najmniejszym stopniu będzie negatywnie oddziaływać na środowisko. Jako warianty alternatywne przedsięwzięcia można rozważać: warianty lokalizacji, warianty konstrukcyjne i technologiczne, warianty organizacyjne czy wariant niezrealizowania inwestycji tzw. wariant „0”. Wariant „0” nie oznacza, że nic się nie zmienia, ponieważ brak realizacji inwestycji może także powodować konsekwencje środowiskowe.

Warunkiem prawidłowego funkcjonowania zaproponowanego w projekcie PGO dla Gminy Sulików systemu gospodarki odpadami jest zachowanie określonych terminów realizacji przyjętych zadań, dostępność środków finansowych i brak protestów mieszkańców.

Wybór sposobu prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów w tym odpadów ulegających biodegradacji i odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych jest prawidłowy.

W przypadku pozostałych zaproponowanych działań, wpływających korzystnie na środowisko, zaproponowanie rozwiązań alternatywnych jest nieuzasadnione.

10. POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTU

Wszystkie działania zaproponowane do realizacji w ramach POŚ dla Gminy Sulików mają z założenia na celu poprawę stanu środowiska na terenie gminy i tym samym pozytywnie wpływać będą na zdrowie człowieka. W związku z rozwojem gospodarczym regionu, wzrostem inwestycji przemysłowych i poziomu konsumpcji, zwiększającą się presją na obszary cenne przyrodniczo i niezurbanizowane, zwiększeniem zapotrzebowania na surowce brak realizacji zapisów Programu prowadzi do znaczącego pogorszenia wszystkich elementów środowiska.

Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji POŚ dla Gminy Sulików:

- pogorszenie jakości wód powierzchniowych i podziemnych w związku ze zwiększonym wytwarzaniem ścieków,
- postępująca degradacja gleb i utrata ich dla rolnictwa,
- utrata różnorodności ekologicznej i cennych przyrodniczo terenów,
- degradacja walorów krajobrazu,
- zwiększającą się liczbą mieszkańców narażonych na ponadnormatywne natężenie hałasu,
- zwiększającą się liczbą mieszkańców narażonych na promieniowane elektromagnetyczne.

W przypadku gdy POŚ dla Gminy Sulików nie zostanie wdrożony, negatywne trendy będą się pogłębiać, a zanieczyszczenie środowiska wzrastać. Realizacja Programu jest więc konieczna.

11. ZALECENIA MONITORINGU

Aby w przyszłości istniała możliwość obiektywnej weryfikacji i modyfikacji celów i projektów proponowanych w ramach POŚ dla Gminy Sulików, konieczne jest prowadzenie monitoringu, który dostarczy danych niezbędnych do realizacji tych działań.

Monitoring ten – ze względu na częstotliwość gromadzenia, a w szczególności udostępniania danych – powinien być prowadzony w cyklu rocznym, a sprawozdania z jego realizacji, łącznie ze sprawozdaniami z postępów wykonania ustaleń POŚ, powinny być udostępniane, zgodnie z wymogami ustawy Prawo Ochrony Środowiska, co najmniej w cyklu dwuletnim. Monitoring ten obejmuje dwa podstawowe rodzaje kontrolowania zmian, które najogólniej można określić jako:

- monitoring ilościowy,
- monitoring jakościowy.

Ujęcie ilościowe – obrazuje prognozę zmian konkretnych wielkości (wskaźników). Nie do wszystkich elementów środowiska da się przypisać wskaźniki (nie wszystkie dane są dostępne), aby dokonać prognozy ilościowej w niektórych elementach środowiska. Do prognozowania zmian wskaźników w przyszłości wykorzystano informacje o dynamice zmian tych wskaźników w przeszłości, nakładów w okresach poprzednich i planowanych do poniesienia (uwzględniono fakt, iż część zaplanowanych nakładów w poprzednim okresie nie została zrealizowana), oraz wymogi UE.

Prognoza optymistyczna – powstała przy założeniu, że wszystkie wymogi UE w zakresie ochrony środowiska zostaną spełnione oraz zostanie wydatkowanych 100% nakładów zaplanowanych na ochronę środowiska.

Prognoza realistyczna – uwzględniono w niej dotychczasowe tempo zmian wskaźników oraz środków jakie poniesiono na ochronę środowiska.

Prognoza pesymistyczna – powstała przy założeniu, że nie uda się wydatkować 100% zaplanowanych nakładów na ochronę środowiska a dotychczasowe tempo zmian wskaźników zostanie osłabione.

Ujęcie jakościowe – dla elementów środowiska, dla których nie można prognozować określonych wskaźników lub jest to utrudnione, wykorzystano ocenę jakościową, która stanowi jednocześnie uzupełnienie do oceny ilościowej.

Listę tę można ewentualnie w przyszłości uzupełnić o pojedyncze nowe wskaźniki dotyczące jakości środowiska. Wskazane byłoby także podanie, które wskaźniki służą do monitorowania których celów projektu POŚ.

12. PODSUMOWANIE I WNIOSKI

- Projekt „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Sulikowa na lata 2009–2012 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2013-2016” jest zgodny ze strategicznym dokumentem Unii Europejskiej – priorytetami VI Wspólnotowego Programu Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego. Projekt POŚ Gminy Sulików uwzględnia również zapisy podstawowych, krajowych dokumentów strategicznych: Polityki Ekologicznej Państwa i Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Zgorzeleckiego.
- Projekt POŚ dla Gminy Sulików umożliwia identyfikację skutków środowiskowych oraz potencjalnych zmian warunków życia mieszkańców regionu w wyniku realizacji ustaleń dokumentu. Ze względu na brak jednoznacznej oceny realizacji ustaleń poprzedniego Programu za okres minionych czterech lat, nie ma możliwości jednoznacznego podsumowania prognozowanych efektów obecnego Programu.
- Spośród zidentyfikowanych problemów środowiskowych gminy Sulików, z których wynikają konkretne cele ochrony środowiska, należy w szczególności wymienić:

- ochronę zasobów wodnych,
  - ochrona powietrza,
  - ochronę przyrody, w tym różnorodności biologicznej,
  - zmniejszenie emisji hałasu.
- W horyzoncie, dla którego opracowano projekt POŚ dla Gminy Sulików konieczne jest zwrócenie szczególnej uwagi na działania z zakresu:
- usprawnienia gospodarki wodno-ściekowej, z konieczności osiągnięcia do 2015 roku dobrego stanu wód: powierzchniowych i podziemnych,
  - ochrony przyrody i utrzymania różnorodności biologicznej i rozszerzenie obszarów chronionych,
  - dokonanie wiarygodnej oceny narażania społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe (kopalnia bazaltu w Sulikowie),
  - ochrona mieszkańców Gminy Sulików przed szkodliwym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych (rozdzielnia w Mikułowej)
- Przeprowadzone w ramach niniejszej Prognozy analizy zgodności celów POŚ dla Gminy Sulików z celami nadrzędnych dokumentów strategicznych oraz podstawowych dokumentów opracowywanych na szczeblu regionalnym, wskazują na znaczną ich spójność oraz zharmonizowanie. Spójność regionalnej polityki ekologicznej ze strategicznymi celami rozwoju powiatu i gminy jest podstawą równoważenia rozwoju w horyzoncie średnio i długookresowym. Dzięki temu POŚ dla Gminy Sulików może stać się skutecznym narzędziem koordynacji działań na rzecz wdrożenia rozwoju zrównoważonego w regionie.
- Program Ochrony Środowiska w odniesieniu do ekosystemów leśnych, rolnych, wodnych i zurbanizowanych oraz podstawowych komponentów środowiska charakteryzuje się zdecydowaną przewagą korzystnych skutków środowiskowych.

13. STRESZCZENIE

Podstawą prawną sporządzenia niniejszej „Prognozy oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików na lata 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2013-2016” jest art. 46 ust. 2 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko z dnia 3 października 2008 r. (t.j. Dz.U. z 2008 Nr 199 poz. 1227).

Celem prognozy jest identyfikacja potencjalnych oddziaływań skutków wykonania „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Sulików na lata 2009-2012 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2013-2016” (POŚ dla Gminy Sulików) na środowisko i stwierdzenie czy realizacja proponowanych zadań sprzyjać będzie ochronie środowiska i zrównoważonemu rozwojowi.

Analiza celów ustanowionych w POŚ dla Gminy Sulików wykazała, że są zgodne i realizują cel strategiczny wyznaczony w:

- Traktacie Akcesyjnym - VI Wspólnotowym Programie Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego.
- Polityką Ekologiczną Państwa w lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 (PEP),
- Aktualizacją Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Zgorzeleckiego,
- Strategią Rozwoju Gminy Sulików.

Ocena stanu środowiska na terenie gminy pozwoliła wskazać następujące problemy ochrony środowiska:

- usprawnienia gospodarki wodno-ściekowej, z konieczności osiągnięcia do 2015 roku dobrego stanu wód: powierzchniowych i podziemnych,

- ochrony przyrody i utrzymania różnorodności biologicznej i rozszerzenie obszarów chronionych,
- dokonanie wiarygodnej oceny narażania społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe (kopalnia bazaltu w Sulikowie),
- ochrona mieszkańców Gminy Sulików przed szkodliwym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych (rozdzielnia w Mikułowej)

Wskazane problemy środowiskowe na terenie gminy znajdują rozwiązanie w ramach zaproponowanych w projekcie POŚ dla Gminy Sulików zadań do realizacji.

W Prognozie przeanalizowano możliwy wpływ wskazanych do realizacji w projektach zadań na następujące elementy: powietrze i klimat, wody, bioróżnorodność, powierzchnię ziemi i glebę, krajobraz, dziedzictwo kulturowe, w tym zabytki, populację oraz zdrowie ludzi. Określono oddziaływanie na poszczególne elementy środowiska.

Przy tak przeprowadzonej ocenie możliwe było generalne określenie potencjalnych niekorzystnych skutków środowiskowych związanych z realizacją poszczególnych zadań. Ponadto oceny tej dokonano przede wszystkim pod kątem oddziaływania na środowisko w fazie eksploatacji, zakładając, że uciążliwości występujące w fazie budowy z reguły mają charakter przejściowy.

Pozytywne oddziaływania zadań wskazanych w POŚ dla Gminy Sulików na środowisko zdecydowanie przeważają nad negatywnymi. Negatywne potencjalne oddziaływanie mogą mieć przedsięwzięcia w ramach priorytetu:

- zachowanie bogatej różnorodności biologicznej,
- zapewnienie 75% redukcji całkowitego ładunku azotu i fosforu w ściekach komunalnych kończąc krajowy program budowy oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnych,
- dokonanie wiarygodnej oceny narażania społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe,
- ochrona mieszkańców Gminy Sulików przed szkodliwym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych (rozdzielnia w Mikułowej).

Negatywne krótkoterminowe oddziaływania na zasoby środowiska mogą być związane z fazą realizacji inwestycji. Jako ewentualne długoterminowe oddziaływania zidentyfikowano m.in.:

- nieodwracalne przekształcenia terenów (np. inwestycje drogowe),
- nieodwracalne zmiany w krajobrazie (np. inwestycje drogowe),
- pogorszenie jakości powietrza (w przypadku budowy nowych dróg),
- podwyższenie poziomu hałasu (np. inwestycje drogowe),
- przerwanie szlaków migracji (np. inwestycje drogowe).
- Istotna ingerencja w krajobraz (np. farmy wiatrowe).

Realizacja zadań nie pociągnie za sobą transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć ma pozytywny wpływ na środowisko i proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia. W przypadku inwestycji, których oddziaływanie na środowisko może być negatywne należy rozważać warianty alternatywne tak, aby wybrać ten, który w najmniejszym stopniu będzie niekorzystnie oddziaływać na środowisko.

W przypadku gdy projekty nie zostaną wdrożone prowadzić to będzie do pogłębiania się problemów w zakresie ochrony środowiska, co negatywnie wpływać będzie na zdrowie mieszkańców.

Przeprowadzona analiza i ocena wszystkich priorytetów pozwala na stwierdzenie, że generalnie ich realizacja spowoduje poprawę jakości środowiska, zachowanie różnorodności biologicznej oraz dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego, a także wpłynie na ograniczanie zużywania zasobów środowiskowych.

14. LITERATURA

1. Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009–2012 z perspektywą do roku 2016”. – Warszawa, 2008 rok,
2. Programem Ochrony Środowiska dla Powiatu Zgorzeleckiego na lata 2005-2008 z perspektywą na lata 2009-2012,
3. Biuletyn Statystyczny Województwa Dolnośląskiego, WUS, Wrocław 2007
4. Raport o stanie środowiska w województwie dolnośląskim w 2004, 2005, 2006, 2007 roku - Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu
5. Strategia rozwoju Gminy Sulików,
6. Biernat S. Kryszowska M. Szczegółowa Mapa Geologiczna Polski 1:50 000
7. Kardasz, Kamińska, 1987 – Norma branżowa. Agrotechnika. Analiza chemiczno-rolnicza gleby. Oznaczanie wartości pH. Wyd. Normalizacyjne “Alfa”.
8. Klimat St. (1999): Zarządzanie ochroną środowiska w Unii Europejskiej. Wyższa Szkoła Zarządzania i Bankowości. Kraków. Kraków, grudzień 2000; AGH Wydział Górniczy w Krakowie.
9. BEDNAREK R., Prusunkiewicz Z. Geografia gleb, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 1997
10. Bernaciak A., Gaczek W., Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska, Akademia Ekonomiczna w Poznaniu, Poznań 2002.
11. Błaszczak T., Górski J., Odpady a problemy zagrożenia i ochrony wód podziemnych, Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska, Warszawa 1996.
12. Kardasz, Kamińska, 1987 – Norma branżowa. Agrotechnika. Analiza chemiczno-rolnicza gleby. Oznaczanie wartości pH. Wyd. Normalizacyjne “Alfa”.
13. Centralna baza danych geologicznych - <http://baza.pgi.waw.pl/>
14. <http://natura2000.mos.gov.pl/natura2000/index.php>
15. <http://baza.pgi.gov.pl>
16. <http://energetyka.w.polsce.org>
17. <http://www.mwik.com.pl>
18. <http://www.oze.rankking.pl>
19. <http://www.wroclaw.pios.gov.pl>
20. Urząd Regulacji Energetyki, baza koncesji 2007.
21. www.powiat.zgorzelec.pl
22. Opracowanie ekofizjograficzne województwa dolnośląskiego, WBU Wrocław 2007r,
23. Plan rozwoju lokalnego gminy Sulików na lata 2004 – 2006
24. Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe gminy Sulików 2008-2025.